

Jaarverslag 2023 RNOB

met jaarrekening

Het Jaarverslag 2023 en de Jaarrekening 2023 van RNOB zijn vastgesteld door het Dagelijks Bestuur op 8 juli 2024 na advisering door de portefeuillehoudersoverleggen.

Meer focus, meer slagkracht

2023 was een jaar van plannen herijken en daadkrachtiger samenwerken. We hebben daarvoor scherpe keuzes gemaakt: op welke opgaven en programma's uit onze Samenwerkingsagenda blijven gemeenten en waterschappen in Noordoost-Brabant samenwerken en waarop (voorlopig) niet meer?

Want onze samenwerking vraagt om een nieuwe politiek bestuurlijke focus. En tegelijkertijd om meer slagkracht. Het eerste is ingegeven door actualiteiten zoals energiearmoede en regionale woondeals, het Brabants Programma Landelijk Gebied en de nieuwe landelijke Nota Ruimte. Maar ook door mondiale gebeurtenissen zoals de oorlog in Oekraïne en het snel veranderende klimaat. Het tweede heeft vooral te maken met de beschikbare capaciteit van mensen en middelen. Het is belangrijk dat we de juiste dingen blijven doen en dat we die ook goed doen. Niet alleen

voor onze inwoners maar ook in onze samenwerkingen met provincie en Rijk.

Een regiobreed traject, inclusief een Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst voor gemeenteraden en waterschap bestuurders, leidde tot een breed gedragen Prioriteitennota. Door te prioriteren krijgt onze samenwerking meer slagkracht. Ruimte, mobiliteit, wonen, duurzame bedrijventerreinen en klimaatadaptatie zijn en blijven de komende jaren belangrijke regionale opgaven. We blijven daarbij puzzelen met de schaarse ruimte in onze regio en een positieve bijdrage leveren aan lokale, provinciale en landelijke initiatieven op dat terrein. We zetten in op bereikbare voorzieningen, zowel in dichtbevolkte steden als in kleine kernen in het buitengebied. Daarnaast krijgen wonen en werken voor internationale medewerkers meer aandacht.

Volgens het vergelijkend BRE-onderzoek van Berenschot en Rijksuniversiteit Groningen doen we het als regio én als regionale samenwerking goed. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid. Hun advies is dan ook om de samenwerking periodiek te actualiseren en te investeren in verbindingen met andere maatschappelijke en economische ecosystemen. Een mooi voorbeeld hiervan is de verbinding met de Veiligheidsregio, Sociaal domein en andere samenwerkingen die we tijdens de bestuurlijke Regiodagen maken.

Naast het prioriteren van de opgaven zijn ook de voorbereidingen gestart voor een regiobreed traject voor een nieuw samenwerkingsconvenant. Hierin leggen we (opnieuw) vast hoe gemeenten en waterschappen in RNOB de komende jaren blijven samenwerken. Met aandacht voor enerzijds meer slagkracht en flexibiliteit en anderzijds een duurzamere samenwerking. Het nieuwe convenant gaat op 1 januari 2025 in.

Met al deze stappen versterken we de basis van onze regionale samenwerking. Wij willen iedereen bedanken voor zijn of haar inzet in het afgelopen jaar. En we kijken vol vertrouwen uit naar een goed en slagvaardig 2024.

Jack Mikkers, voorzitter RNOB

René Peerenboom, regiomanager RNOB

Klik op het hoofdstuk dat u graag wilt lezen

**Meer focus,
meer slagkracht**

2

Samenvatting

4

Inleiding

7

1. Vitale leefomgeving

- 1.1. Vitaal Landelijk Gebied
- 1.2. Klimaatadaptatie
- 1.3. Natuur en Landschap
- 1.4. Energie (RES Noordoost-Brabant)
- 1.5. Transitie landbouw

8

2. Duurzaam bereikbaar

- 2.1. Slimme en schone mobiliteit
- 2.2. Verkeersveiligheid
- 2.3. Robuuste infrastructuur en netwerken

12

3. Aantrekkelijk vestigen

- 3.1. Vestigingslocaties
- 3.2. Innovaties en bedrijvigheid
- 3.3. Experimenten

15

4. Behoud van talent

- 4.1. Blijfklimaat
- 4.2. Wonen

19

5. Een sterk verhaal

22

6. Samenwerking

- 6.1. Samenwerking binnen RNOB
- 6.2. Regio Deal Noordoost Brabant
- 6.3. (Inter)regionale en nationale samenwerking
- 6.4. Internationale samenwerking

23

7. Organisatie

- 7.1. Communicatie
- 7.2. Werkorganisatie, Financieel beheer en huisvesting

27

Portfolio RNOB

29

8. Jaarrekening

30

**Bijlage 1:
Toelichting jaarrekening**

31

**Bijlage 2:
Jaarrekening 2022
met controleverklaring**

38

Samenvatting

Alle resultaten en ontwikkelingen zijn de opbrengst van de samenwerking tussen de elf gemeenten en twee waterschappen in RNOB en tussen RNOB en tal van andere betrokken partijen, zoals de provincie Noord-Brabant. Hieronder leest u een samenvatting van de belangrijkste resultaten van 2023.

Vitale leefomgeving

- In het [nieuwe programma Vitaal landelijk gebied](#) worden de complexe opgaven in het buitengebied die om een landschappelijke inpassing vragen, integraal en gebiedsgericht aangepakt. Dit programma is tevens ter voorbereiding op het Brabants en Nationaal Programma Landelijk Gebied (BPLG/NPLG), waarin ook de transitie van de landbouw en de stikstofaanpak samenkomen.
- [Minister Hugo de Jonge](#) en [minister Christianne van der Wal](#) bezochten de Peel. De werkbezoeken stonden in het teken van de opgaven en kansen in het gebied. RNOB is een van de opdrachtgevers van NOVEX de Peel.
- Vanwege de toegenomen verdroging en vernatting zijn de gemeenten en waterschappen gestart met de [actualisering](#) van het huidige RNOB programma

Gemeenteraadsleden en AB-leden waterschappen op de Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst over de Prioriteitennota

Klimaatadaptatie. In de afgelopen jaren zijn er al flinke stappen gezet op dat gebied.

- In de gemeenten Bernheze, Boxtel en Sint-Michielsgestel, Land van Cuijk, Vught, Oss en 's-Hertogenbosch werden [klimaatworkshops](#) georganiseerd.
- Met een [nieuwe agenda Natuur en Landschap](#) willen de gemeenten en waterschappen in Noordoost-Brabant gaan inzetten op behoud en versterking van natuur en landschap in de regio.
- In het kader van de landbouwtransitie zijn intervisiebijeenkomsten georganiseerd en is een instrumentenkoffer ontwikkeld om regiobreed kennis en ervaringen te delen.

Duurzaam bereikbaar

- Om onze regio duurzaam bereikbaar te houden, heeft RNOB in samenwerking met de provincie

Noord-Brabant, politie en Rijkswaterstaat het [Regionaal Mobiliteitsprogramma 2023](#) opgesteld.

- De provincie draagt € 2,8 miljoen bij aan 27 projecten in dit programma. Deze projecten zijn inmiddels in uitvoering of al afgerond.
- Om steden, dorpen en voorzieningen in de toekomst bereikbaar te houden en de verstedelijkingsstrategie succesvol te laten verlopen, moet het huidige mobiliteitssysteem op de schop. We hebben een nieuw regionaal [Multimodaal MobiliteitsPakket](#) ontwikkeld ter ondersteuning van de verstedelijkingsopgaven.
  - [De Brabantbrede verkeersveiligheidsaanpak](#) wordt doorgezet met RNOB als coördinator en partner. Op basis van een risico-inventarisatie zijn thema's en doelgroepen benoemd en ligt de focus op innovatie waaronder [digitale schoolzones](#).

“We kunnen niet verder op de ingeslagen weg. Het Rijk is overgestapt van aanleg naar onderhoud, waardoor de Rijkswegen en daaropvolgend de lokale wegen overbelast raken. We willen ook de klimaatdoelen gaan halen. We moeten daarom steeds meer en intensiever andere vervoermiddelen dan de auto gaan stimuleren.”

Roy Geers, bestuurlijke trekker van het Multimodaal MobiliteitsPakket

- Op 6 maart 2023 namen de wethouders van de gemeenten Oss, Bernheze en Maashorst samen met de (toenmalige) gedeputeerde mobiliteit Suzanne Otters-Bruijnen [de snelfietsroute tussen Oss en Uden](#) officieel in gebruik.
- Noordoost-Brabant had landelijk de primeur met [de eerste elektrische buurtbus](#) in 's-Hertogenbosch.
- RNOB coördineert het proces van [de nieuwe OV-concessie](#) in Oost-Brabant die vanaf 2026 gaat gelden.

Aantrekkelijk vestigen

- Tijdens [de RNOB Ondernemerstafel](#) bij de van Berkel Groep in Veghel over duurzame bedrijventerreinen, gingen meer dan 50 ondernemers, ondernemerscollectieven en beleidsmedewerkers van gemeenten en provincie met elkaar in gesprek over actuele thema's als circulariteit, wateropslag en -gebruik, netcongestie en lokale energieopwekking en -opslag.
- VNO-NCW Co-Creatie heeft negen handreikingen opgeleverd voor het verduurzamen en klimaatadaptief maken van bedrijventerreinen. Dit is [een vervolg op het project 'Klimaatadaptieve bedrijventerreinen'](#).
- In samenwerking met de provincie Noord-Brabant voert RNOB [de SIR-subsidieregeling](#) (Stimulering van Innovatie in de Regio) voor de regio Noordoost-Brabant uit. In 2023 zijn zeven projecten ondersteund met een totale subsidiebijdrage van € 314.800.

Behoud van talent

- RNOB heeft het [Ruimtelijk Voorstel RNOB](#) opgesteld en aangeboden aan Gedeputeerde Staten als bouwsteen voor het Ruimtelijk Voorstel Brabant. Beide voorstellen zijn input voor de nieuwe landelijke Nota Ruimte die in 2024 moet verschijnen.
- De voorbereidingen zijn gestart voor [fysieke en mobiele informatiepunten](#) om internationale werknemers uit heel Noordoost-Brabant te ondersteunen. Op 1 januari 2024 wordt in de gemeente Meierijstad zo'n informatiepunt geopend.
- Noordoost-Brabant is koploper in de uitvoering van de regionale woondeals en heeft als eerste regio in Brabant [de Regionale Versnellingstafel](#) ingericht.

Een sterk verhaal

- Door onze actieve betrokkenheid bij het Ruimtelijk Voorstel Brabant, door middel van het Ruimtelijk Voorstel RNOB, zit RNOB samen met andere regio's bij de provincie aan tafel om ervoor te zorgen dat de Brabantse opgaven een plek krijgen in de Nota Ruimte van het Rijk en dat regionale en lokale belangen beter behartigd worden.
- RNOB heeft actief gelobbyd om de stikstofaanpak niet alleen te beperken tot de Natura2000 gebieden. Buiten de Natura2000 gebieden is veel stikstofwinst te behalen. Onze regio heeft relatief weinig

Natura-2000 gebieden, maar het is wel belangrijk om ook hier stikstofwinst te behalen. Het lijkt erop dat zowel bij het Rijk als bij de EU deze aanpak steeds meer wordt gesteund.

- RNOB heeft [de informateur op de hoogte gebracht](#) van wat onze regionale samenwerking te bieden heeft en wat we aan het nieuwe kabinet vragen. Naast een aangepaste stikstof aanpak, gaat het vooral om partnerschap met het Rijk in belangrijke dossiers, brede welvaart en leefbaarheid op het platteland, het versnellen van cruciale infrastructurele projecten zoals de A2 en versnelling en verduurzaming van de woningbouw.
- RNOB heeft ook deelgenomen aan een Brabant-breed 'Bid' als inbreng voor een nieuw landelijk regeerakkoord. Onze inzet was gericht op de stedelijke gebiedsontwikkelingen en het aanpakken en voorkomen van netcongestie.
- Nieuws en ontwikkelingen over RNOB als organisatie en de programma's zijn te volgen via de website www.rnob.nl, maandelijks nieuwsbrieven en social media (LinkedIn, X).

Samenwerking

- RNOB stelde [de Prioriteitennota RNOB](#) (een actualisatie van de opgaven uit de Samenwerkingsagenda) op en organiseerde hiervoor [een Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst \(VVB\)](#) voor raads- en AB-leden. Om tot een goede VVB en besluitvorming te komen, vond vooraf [een webinar](#) plaats.

- Van de huidige Regio Deal zijn vijf projecten afgerond. In totaal zijn er nu zeven projecten afgerond. In 2023 zijn [drie nieuwe projecten gestart](#). [Lees hier](#) de voortgangsrapportage juli 2020-mei 2023 die ter verantwoording bij het Rijk is ingediend.
- RNOB diende mede namens de gemeenten, waterschappen, AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt, en ondersteund door de provincie Noord-Brabant, een aanvraag in [voor een nieuwe Regio Deal](#) (vijfde tranche) voor Noordoost-Brabant. Het Rijk besloot onze aanvraag [\(nog\) niet te honoreren](#). In 2024 wordt een nieuwe aanvraag gedaan (zesde tranche).
- Naast portefeuillehoudersoverleggen (poho's) van RNOB op de Regiodagen, faciliteren wij de Regiodag als platform voor bestuurlijke overleggen voor Noordoost Brabant Werkt, Sociaal Domein, Veiligheidsregio Brabant-Noord en de regionale regietafel voor migratie. De agenda's voor de poho's van RNOB worden in nauwe samenwerking met de provincie Noord-Brabant opgesteld. In 2023 maakte het nieuwe College van Gedeputeerde Staten op de Regiodag (opnieuw) kennis met de bestuurders uit de regio.
- RNOB organiseerde [een ambtelijke regiodag](#) voor alle ambtenaren betrokken bij onze regionale samenwerking. Voormalig Rijksbouwmeester Floris Alkemade gaf een inspirerende presentatie, waarna de aanwezigen in groepjes uiteen gingen om integraal naar de ruimtelijke opgaven in Noordoost-Brabant te kijken.

- We maakten [een analyse van het nieuwe coalitieakkoord](#) van de provincie Noord-Brabant en gingen hierover in gesprek met de gedeputeerden. We concludeerden samen dat het Brabantse coalitieakkoord veel kansen en mogelijkheden biedt om samen met de provincie verder te werken aan de ambities voor onze regio.

Financieel verslag

De jaarrekening van 2023 geeft een getrouw beeld van het vermogen en het resultaat over 2023. Uit de jaarrekening blijkt dat de beschikbare middelen, behoudens de geringe overhead, voor het realiseren van de doelen zijn ingezet. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

Het positieve resultaat van 2023 is € 194.909.

In het Jaarplan 2025 hebben we € 150.000 uit de reserve onttrokken om een sluitende begroting te krijgen. Het Dagelijks Bestuur van RNOB heeft besloten om het resterende bedrag van het positieve resultaat (€ 44.909) niet terug te storten naar de partners, maar om de bestemmingsreserve 'Nieuwe kansen' aan te vullen, ter waarborging van de uitvoering van de Samenwerkingsagenda en het -convenant.

We blijven inzetten op een efficiënte organisatie, zodat de uitvoeringskosten in een gewenste verhouding blijven tot de programmakosten. Met een percentage van 11,1% (uitvoering) is dat ook dit jaar voor RNOB gelukt.

De Peelrandbreuk bij Uden

Inleiding

Dit jaarverslag (met jaarrekening) van RNOB laat zien wat de samenwerkende elf gemeenten en twee waterschappen in 2023 concreet met elkaar hebben gerealiseerd. De beschreven resultaten en ontwikkelingen zijn nadrukkelijk ook het resultaat van de samenwerking met tal van andere betrokken partijen.

Prioriteitennota

In 2023 is de huidige [Samenwerkingsagenda](#) geëvalueerd. Ontwikkelingen binnen en buiten onze regio die sinds 2020 hebben plaatsgevonden, vroegen om bijstelling van de Samenwerkingsagenda. Prioritering was noodzakelijk vanwege de beperkte beschikbare middelen en capaciteit enerzijds en actuele ontwikkelingen, nieuwe lokale coalitie-/bestuursakkoorden en kansen uit het landelijk regeerakkoord anderzijds. Dit heeft geresulteerd in een [Prioriteitennota](#).

Deze nota heeft geleid tot aanpassingen in de aanpak van de hoofdopgaven. Medio 2023 hebben alle gemeenteraden en AB-leden van de waterschappen ingestemd met de Prioriteitennota.

Proces nieuwe Samenwerkingsconvenant

Wat gemeenten en waterschappen samen doen in RNOB staat in de Samenwerkingsagenda 'Richting 2030' en de Prioriteitennota 'Prioriteren voor meer slagkracht'. Hoe we dat met elkaar organiseren, staat in het Samenwerkingsconvenant. Het huidige convenant loopt af op 31 december 2024. Op 1 januari 2025 start een nieuwe convenantsperiode. De bestuurlijke Regio-heidag op 29 september 2023 markeerde de start van een regiobreed proces voor het opstellen van een nieuw Samenwerkingsconvenant. Vóór de zomer

van 2024 kunnen alle gemeenteraden en waterschapsbesturen over het concept-convenant hun zienswijze indienen. Na de zomer zullen de gemeenteraden en AB-leden van de waterschappen een besluit nemen over het definitieve voorstel. Het nieuwe convenant gaat gelden voor tien gemeenten en twee waterschappen, want de gemeente [Heusden heeft de regionale samenwerking vanaf 1 januari 2025 verlegd naar Hart van Brabant](#).

Leeswijzer

We beginnen dit jaarverslag met een terugblik op onze samenwerking en de samenwerking met andere partijen (hoofdstuk 1). Daarna laten we per hoofdpogave zien wat onze belangrijkste resultaten in 2023 zijn geweest: 'Vitale leefomgeving' in hoofdstuk 2, 'Duurzaam bereikbaar' in hoofdstuk 3, 'Aantrekkelijk vestigen' in hoofdstuk 4, 'Behoud van talent' in hoofdstuk 5 en 'Een sterk verhaal' in hoofdstuk 6. De RNOB-organisatie komt in hoofdstuk 7 aan bod. Tot slot leggen we in hoofdstuk 8 de financiële verantwoording via de jaarrekening 2023 af.

Bijlage 1 geeft een aanvullende toelichting op de jaarrekening 2023. In bijlage 2 vindt u de volledige jaarrekening 2023 met de goedkeurende verklaring van de accountant.

Tot slot: de hyperlinks in dit Jaarverslag zijn niet aanklikbaar in iBabs maar wel in de versie die op www.rnob.nl/publicaties staat.

Minister Christianne van der Wal brengt werkbezoek aan Peelgebied in kader van NOVEX de Peel

1. Vitale leefomgeving

In dit hoofdstuk over het programma Duurzame Leefomgeving lichten we de resultaten van het overkoepelend programma Vitaal landelijk gebied en de deelopgaven Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap en Transitie landbouw toe. RNOB biedt daarnaast een platform voor gesprekken over de aanpak van de opgaven Energietransitie (RES Noordoost-Brabant) en Schone Lucht (Akkoord).

1.1. Vitaal Landelijk Gebied

In [dit nieuwe programma](#) van RNOB wordt de aanpak van de opgaven in het buitengebied integraal en gebiedsgericht georganiseerd. Een belangrijk onderdeel is de samenwerking binnen NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra) de Peel. De Peel is aangewezen als een NOVEX-gebied omdat de opgaven in de fysieke

leefomgeving hierin groot en belangrijk zijn voor een goede toekomst van Nederland. In deze gebieden is extra aandacht nodig voor de ontwikkeling van een integrale, gebiedsgerichte aanpak om woningbouw, energietransitie, bereikbaarheid, klimaatverandering, gezondheid en circulaire economie goed te laten landen. NOVEX-gebieden hebben daarom extra aandacht van het Rijk. In NOVEX de Peel speelt bovendien de reacteringsopgave van de defensieluchthaven.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

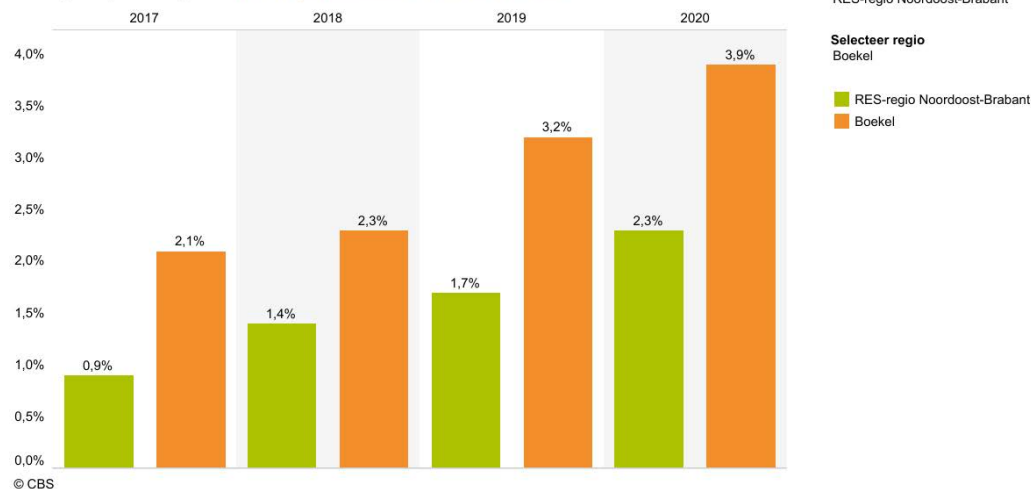
- RNOB is een van de opdrachtgevers van NOVEX de Peel, namens de vijf noordelijke NOVEX de Peel gemeenten (Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst en Meierijstad). RNOB draagt hieraan bij met bestuurlijke vertegenwoordiging, financiële

ondersteuning en met het opstellen van het ontwikkelperspectief. RNOB organiseert de deelname vanuit de gemeenten en de diverse programma's en is trekker van enkele zogenaamde 'doorbraakprojecten'.

- Op 8 februari 2023 bracht minister Hugo de Jonge [een werkbezoek](#) aan de Peel. Hij werd ontvangen door Mario Jacobs, voorzitter van de Stuurgroep NOVEX de Peel. Op 12 juni 2023 bezocht [minister Christianne van der Wal](#) eveneens de Peel. Zij deed dit vanuit haar bestuurlijke trekkersrol in de ontwikkeling van de Peelsamenwerking.
- RNOB organiseerde een aantal bestuurlijke en vooral ambtelijke afstemmingsmomenten. Dit heeft geleid tot meer afstemming, informatie-uitwisseling en synergie tussen de programma's Transitie landbouw, Natuur en landschap, Klimaatadaptatie, Ruimte, Mobiliteit en het programma RES (niet RNOB).

Staatje van de Regio: Aantal aardgasvrije woningen regio vs Boekel

Aardgasvrije woningen in RES-regio Noordoost-Brabant & Boekel

Over het programma Vitaal landelijk gebied: “Door de aanpak van opgaven in het buitengebied integraal en gebiedsgericht te organiseren, krijgen we een beter overzicht van wat er speelt en zijn we doeltreffender in het bereiken van resultaten. Want we kijken vanuit verschillende disciplines naar hetzelfde gebied. We kunnen daardoor ook als regio beter samenwerken met provincie en Rijk, die juist nu insteken op gebiedsgericht werken. Want de vele gebiedsgerichte Rijksprocessen zullen lokaal goed moeten landen. RNOB kan de gemeenten en waterschappen hierin ondersteunen.”

Mario Jacobs, bestuurlijke trekker Vitaal landelijk gebied

- RNOB heeft de deelname vanuit de gemeenten aan het Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG) van de provincie Noord-Brabant georganiseerd en gecoördineerd. Tevens heeft RNOB namens de vier Brabantse regio's het initiatief genomen om samen te werken met de provincie aan het BPLG.
- RNOB heeft deelgenomen aan een aantal gebiedsprocessen als partner, verbinder en/of trekker. Waar mogelijk is een verbinding gemaakt met bestaande netwerken en (financiële) middelen om synergie te creëren en gebiedsprocessen aan te jagen.

1.2. Klimaatadaptatie

Omdat klimaatverandering niet ophoudt bij de gemeentegrenzen zetten gemeenten en waterschappen in Noordoost-Brabant samen met provincie Noord-Brabant de schouders onder klimaatadaptatie. In 2023 richtte het programma Klimaatadaptatie zich voornamelijk op het faciliteren van regionale samenwerking en het ondersteunen van de uitvoering van activiteiten door de gezamenlijke gemeenten en waterschappen, samen met de provincie.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- Vanwege de toegenomen verdroging en vernatting zijn de gemeenten en waterschappen gestart met de [actualisering](#) van het huidige RNOB programma

Klimaatadaptatie. In 2024 is deze gereed. RNOB biedt een platform voor de vernieuwing van het programma en treedt op als trekker en verbinder. Bij de vernieuwing van het programma zijn diverse partnerorganisaties betrokken zoals Platform Klimaatadaptatie Zuid-Nederland, Samen Klimaatbestendig, het Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie en de werkregio's AS50+, Land van Cuijk en de Meierij.

- Voor het project 'Risicodialogen' bood RNOB een platform. Risicodialogen zijn verdiepende dialogen over de kwetsbaarheid van gebieden voor klimaatextremen en hoe hier samen in op te trekken. Met als doel om 'risicodialogen' goed te kunnen toepassen in de afzonderlijke gemeenten.
- In het project 'Klimaatrobuuste beeklandschappen' stimuleert RNOB kennisontwikkeling, bewustwording en (pilot) projecten. In 2023 zijn [klimaatworkshops gehouden](#) over water en bodem sturend in de gemeenten Bernheze, Land van Cuijk, Boxtel en Sint-Michielsgestel, Oss, Vught en 's-Hertogenbosch. Om het bewustzijn over de werking van water- en bodemsystemen te vergroten. Daarnaast is het project 'Klimaatrobuuste kruidenmengsels' voor akkerranden opgezet. In dit project wordt samen met HAS-studenten onderzoek gedaan naar droogtebestendige teelten. Deze onderzoeken hebben geleid tot vervolgpdrachten gericht op de ontwikkeling van teelten die bestand zijn tegen zowel droogte als overvloedig water.

1.3. Natuur en Landschap

Natuur en landschap gaan over gemeentegrenzen heen. Daarom werken we samen aan het realiseren en in stand houden van natuur en landschap in onze regio Noordoost-Brabant. Een gezonde leefomgeving vraagt om een goed evenwicht, waarin samenleving en natuur elkaar versterken. Een belangrijk onderdeel vormt de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant, waarin we gezamenlijk werken aan het behoud en herstel van biodiversiteit en bijdragen aan de gebiedsgerichte aanpakken vanuit de stikstofopgave. De rol van RNOB is om de regionale samenwerking op het gebied van natuur en landschap te ondersteunen.

In het programma Klimaatadaptatie onderzoekt HAS green academy de effecten van fluctuerende waterpeilen op landbouwgrond

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- De groenblauwe structuurkaarten met de gewenste regionale groenblauwe verbindingen zijn geactualiseerd. Deze kaarten zijn ingebracht in het regionale en provinciale Ruimtelijk Voorstel.
- Tijdens de RNOB Regiodag van 12 oktober 2023 hebben de betrokken wethouders ingestemd met [de nieuwe agenda Natuur en Landschap](#). Deze

agenda schetst de kaders voor een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma Natuur en Landschap (in 2024 gereed). De gemeenten en waterschappen willen samen inzetten op het verbinden van natuurgebieden en op de ontwikkeling van gebieden zonder Natura 2000-status, agrarische natuur en overgangsgebieden.

1.4. Energie (RES Noordoost-Brabant)

De Regionale Energiestrategie (RES) Noordoost-Brabant is geen programma van RNOB. Op verzoek biedt RNOB de gemeenten in onze regio een platform om te overleggen over de RES. Het RES-proces is te volgen op: www.energieworkplaatsbrabant.nl.

1.5. Transitie landbouw

Landbouw is van oudsher een belangrijke economische motor voor Noordoost-Brabant. Als primaire sector in de agrifood keten brengt landbouw voedsel, werk en welvaart. In RNOB maken de gemeenten en waterschappen zich daarom hard voor de transitie naar een duurzame landbouw. Hiervoor wordt ook samengewerkt met de andere Brabantse regio's, de provincie Noord-Brabant en het Rijk. Met name door een experimenteergebied voor kringlooplandbouw (Agro-Proeftuin de Peel), de inzet op landbouwinnovatieprojecten en een proactieve houding ten aanzien van landbouw en transitie landelijk gebied staat Noordoost-Brabant nationaal goed op de kaart als het gaat om landbouwtransitie.

RNOB streeft naar een helder handelingsperspectief voor overheden, agrarische ondernemers en andere direct betrokkenen. De gemeenten en waterschappen in onze regio hebben in dat verband de Koersnotitie 'Transitie landbouw op dreef' in 2022 omarmd.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- Een methodiek is ontwikkeld om de gebiedsdialog tussen overheden, agrarische ondernemers en andere betrokkenen op gang te brengen. Aan de hand van kansencarten wordt gekeken wat in welk gebied mogelijk is. De uitkomst wordt gebruikt als input voor lokale omgevingsvisies en gebiedsgerichte aanpakken.
- Om te voorzien in de behoefte van gemeenten en waterschappen om kennis en ervaringen op gebied van landbouwtransitie te delen, is RNOB gestart met het organiseren van intervisiebijeenkomsten. Ook is onder andere een instrumentenkoffer samengesteld met succesverhalen en methodieken om met elkaar te delen.
- De bestuurders hebben regelmatig overleg gehad met ondernemers en andere lokale partijen om belemmeringen, maar ook om succesverhalen en initiatieven te delen. Dit vond plaats op vergaderlocaties van agrarische ondernemers in de regio.
- De samenwerking met de andere Brabantse regio's en met Noord- en Midden Limburg is geïntensiveerd.
- Ook in 2023 speelde RNOB een actieve rol in het Bestuurlijke Overleg Transitie Landbouw (BOTL). BOTL bestaat uit de vier Brabantse regio's, de provincie Noord-Brabant en de waterschappen. Via deze overlegtafel stemden de gemeenten af over onder andere mestverwerking, het beschermen van landbouwgronden en het Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG).
- De kopgroep Transitie Landbouw was actief betrokken bij processen rond NOVEX de Peel en het Ruimtelijk Voorstel Brabant.
- RNOB is partner van AgroProeftuin de Peel. Een van de succesvolle initiatieven is het Boeren Innovatie Netwerk, waarin akkerbouwers en veehouders samenwerken aan een circulaire en volhoudbare landbouw.

Bestuurders aan de slag met de Botsproef-methode van 'Puzzelen met Ruimte' tijdens de Bestuurlijke Regiodag in oktober

's-Hertogenbosch neemt eerste zero-emissie buurtbus in gebruik in aanwezigheid van gedeputeerde Suzanne Otters-Bruijnen

2. Duurzaam bereikbaar

Met het programma Duurzaam Bereikbaar is ons doel om Noordoost-Brabant optimaal te verbinden met omliggende regio's. In de mobiliteitstransitie werken we aan een verschuiving van autogebruik naar fiets en (H)OV/Bus Rapid Transit. Naast het verduurzamen van mobiliteit werken we samen om voorzieningen voor iedereen bereikbaar te houden.

Wat waren de overkoepelende resultaten in 2023?

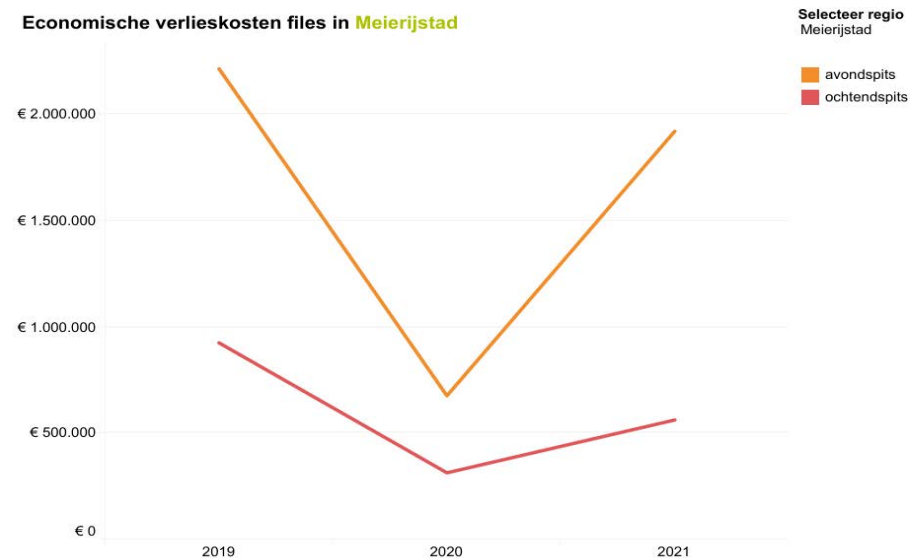
- Om onze regio duurzaam bereikbaar te houden, heeft RNOB in samenwerking met de provincie Noord-Brabant, politie en Rijkswaterstaat het [Regionaal Mobiliteitsprogramma 2023](#) opgesteld.

De provincie draagt € 2,8 miljoen bij aan 27 projecten in dit programma. Deze projecten zijn inmiddels in uitvoering of al afgerond.

- Samen met het Rijk, provincies en partners, als SmartwayZ.NL, Veilig Verkeer Nederland, Team Alert en politie heeft RNOB het [Multimodaal Mobiliteits-Pakket](#) ontwikkeld. Dit uitdagende plan is nodig om de verstedelijkingsopgaven mogelijk te maken.
- In 2023 is ook een onderzoek gestart naar de bereikbaarheid van kleine kernen. Daarnaast is een eerste verkenning gedaan naar een metro-achtige busverbinding tussen Nijmegen en Eindhoven - de Bus Rapid Transit (BRT) - als één van de twee landelijke pilots.

Staatje van de Regio: Economische verlieskosten door files in Meierijstad

Economische verlieskosten files in Meierijstad

2.1. Slimme en schone mobiliteit

De toename van het aantal inwoners en bedrijven, de hoeveelheid logistiek en de verstedelijking leiden tot meer bewegingen van mensen, producten en diensten in, van en naar onze regio. Duurzame mobiliteit is dé oplossing om mensen, producten en diensten letterlijk in goede banen te leiden. Mobiliteitstransitie is cruciaal voor de economische ontwikkeling en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat in de regio.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- RNOB stimuleerde [samen met bedrijven](#) het fietsen naar het werk voor de korte afstand. In 2024 wordt deze actie voortgezet.

“De groei van het aantal auto’s en de toenemende drukte op de wegen - want thuiswerken doen we toch minder dan gehoopt - maken dat het verkeer op vele plaatsen regelmatig vastloopt. Samenwerking tussen overheden en bedrijfsleven is essentieel om de mobiliteit schoner en duurzamer te maken. De fiets biedt hierin mooie kansen.”

Anton Bolwerk, bestuurslid van POM (Platform Ondernemend Meierijstad) en Commercial Director bij logistieke dienstverlener Van den Bosch

- Met de onthulling van een beeldverhaal namen de wethouders van de gemeente Oss op 6 maart 2023 [de snelfietsroute Nistelrode-Uden](#) officieel in gebruik. Binnen RNOB werkten we ook verder aan fietsroutes tussen Uden en Veghel en Nijmegen en Oss.
- Als partner van SmartwayZ.NL werkte RNOB samen verder aan slimme en duurzame mobiliteit. Er is [€ 500.000 geïnvesteerd in zeven projecten](#).
- Dankzij de deelname van RNOB aan het Oost-Brabantse Tactisch Ontwikkelteam openbaar vervoer had onze regio de primeur met [de eerste elektrische buurtbus](#) (in 's-Hertogenbosch). RNOB vertegenwoordigt hierbij de gemeenten.
- RNOB bereidde [een nieuwe OV-concessie](#) voor Oost-Brabant vanaf 2026 voor en coördineerde dit proces.

2.2. Verkeersveiligheid

Het wordt steeds drukker op onze wegen. Niet alleen van en naar Noordoost-Brabant, maar ook binnen de regio. Met de toenemende verkeerdrukke wordt de kans op ongelukken groter. Naast een goede bereikbaarheid blijft het belangrijk dat het veilig is om de weg op te gaan. Op de lijst van verkeersongevallen blijft Brabant helaas koploper.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- RNOB werkte door aan de [Brabantbrede verkeersveiligheidsaanpak](#) als coördinator en partner en

“Met het oog op duurzaamheid en klimaat wordt de fiets als vervoermiddel steeds belangrijker. Daarom willen we mensen zoveel mogelijk stimuleren om de fiets te pakken in plaats van de auto.”

Sidney van den Bergh, wethouder in Oss en bestuurlijk trekker fiets RNOB

- stelden samen met de verkeersveiligheidspartners een nieuwe actie-agenda op voor 2024-2027.
- Innovatie en data kunnen helpen om de stijgende verkeersongevallen een halt toe te roepen. Daarom deed RNOB mee aan de proef met [digitale schoolzones](#). Een schoolzone is een specifiek gebied rondom een school waar verkeersmaatregelen worden getroffen om de veiligheid van schoolgaande kinderen te waarborgen. Automobilisten krijgen via reisapps en navigatiesystemen een snelheidsmelding zodra zij een

school naderen. RNOB stond aan de basis van de snelfietsroutes in Noordoost-Brabant. Op basis van de positieve resultaten denken het Rijk en partners momenteel na over landelijke opschaling van deze pilot.

2.3. Robuuste infrastructuur en netwerken

Een goede bereikbaarheid van de regio blijft van groot belang voor economische groei en een goed woon- en werkklimaat. Om Noordoost-Brabant optimaal te verbinden met de andere sterke economische regio's in binnen- en buitenland werken we aan een stevig netwerk van hoofdwegen in en rond de regio. Slimme technologieën zorgen daarbij voor een goede doorstroom. Knelpunten lossen we op en we bouwen een fijnmazig, hoogwaardig openbaar vervoersnetwerk dat aansluit bij de regionale mobiliteitshubs. We kunnen niet verder op de ingeslagen weg. Het Rijk is overgestapt van aanleg naar onderhoud, waardoor de Rijkswegen en daaropvolgend de lokale wegen overbelast raken.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- De Rijksinfrastructuur is belangrijk voor de bereikbaarheid van de regio. RNOB ondersteunt daarom [de trajecten met het Rijk](#) bij het BO-MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport).

- [De aanpak van de A2 Deil-Vught](#) is uitgesteld, de N65 loopt vertraging op en de studie naar de N279 wordt opnieuw gedaan. De MIRT verkenning A50 Bankhoef-Paalgraven loopt nog wel door. Ondertussen worden de wegen steeds voller in de spits en neemt het sluipverkeer door de dorpen toe. Een stevige mobiliteitsaanpak wordt daarom steeds belangrijker, want naast bereikbaarheid willen we

ook de brede welvaart verbeteren, klimaatdoelen halen en het Schone Luchtakkoord uitvoeren. Want ook gezondheid van onze inwoners is belangrijk. Daarom stimuleren gemeenten en waterschappen in RNOB steeds meer en intensiever andere vervoermiddelen dan de auto om het bestaande verkeersnetwerk zo optimaal mogelijk te kunnen benutten (Multimodaal MobiliteitsPakket).

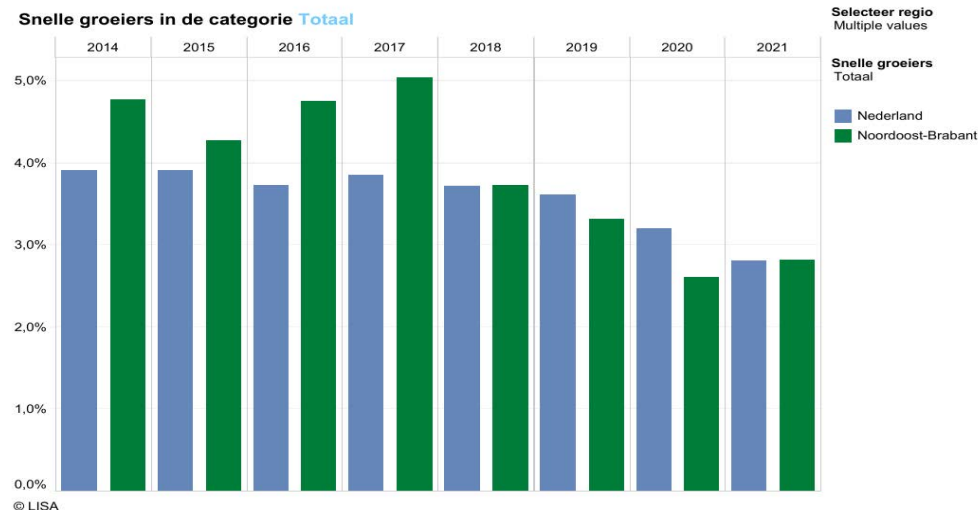

Opening Snelfietsroute F50 tussen Oss en Uden met gedeputeerde Suzanne Otters-Bruijnen en drie bestuurlijke trekkers van RNOB.

Wethouders van poho Economie brengen een werkbezoek aan Livekindly collective in Oss

Staatje van de Regio: Snelle groeiers in Noordoost-Brabant

3. Aantrekkelijk vestigen

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten uit de opgave Aantrekkelijk vestigen op het gebied van vestigingslocaties, innovaties en bedrijvigheid en experimenteeruimte. Het thema overstijgend programma Voedsel en Gezondheid is ook onderdeel van deze opgave.

3.1. Vestigingslocaties

Bedrijven creëren werk en zorgen voor economische ontwikkeling. Voor een goede toekomst en economische structuur van onze regio is het belangrijk om bedrijven ruimte voor uitbreiding op een passende locatie te kunnen bieden. Een vestigingslocatie die duurzaam en toekomstbestendig is ingericht, en goed bereikbaar en ontsloten is. Met toegang tot kennis, kapitaal,

personeel en de juiste voorzieningen in de buurt. Naast nieuwe ontwikkeling van vestigingslocaties blijven we aandacht houden voor voldoende ruimte voor bestaande bedrijven en efficiënt en effectief ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen in onze regio. Met als doel het behoud van bedrijven voor gemeenten en regio en versterking van toekomstwaarde van terreinen. Hierbij is uitwisseling van kennis en ervaring belangrijk.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- VNO-NCW Co-Creatie leverde negen handreikingen op voor het verduurzamen en klimaatadaptief maken van bedrijventerreinen. In deze handreikingen wordt onder meer ingegaan op een stappenplan, de kracht van samenwerking (parkmanagement) en de

rollen van betrokken partijen. De meest urgente uitdaging is de beschikbare energie en netcongestie. De bestuurders gaan hiervoor de lobby richting provincie en Rijk intensiveren.

- In opdracht van RNOB startte Stec Groep met het proces voor een nieuwe regionale bedrijventerreinenprogrammering tot en met 2030, in samenwerking met de provincie Noord-Brabant. De nieuwe provinciale ruimtebehoefte prognose is hiervoor verdiept voor Noordoost-Brabant. De ruimtebehoefte van het bedrijfsleven is leidend voor de te ontwikkelen activiteiten van RNOB. Een aantal gemeenten heeft onderzoek gedaan naar de ruimtebehoefte onder bedrijven.

¹In het Didam Arrest is bepaald dat (lokale) overheden vanuit het gelijkheidsbeginsel bij verkoop van onroerende zaken iedereen die geïnteresseerd is de gelegenheid moet geven om mee te dingen. De koper wordt uiteindelijk uitgekozen op basis van een openbare selectieprocedure.

- De vraag naar grootschalige XXL-logistiek en distributie maakt een belangrijk deel uit van de provinciale ruimtevraag prognose. Om ongewenste XXL-logistiek tegen te gaan, zijn er [afspraken gemaakt](#) tussen provincie en regio's welke locaties in de regio ruimte kunnen bieden.
- Voor bedrijven die ruimte zoeken (> 1 ha) bestaat in Noordoost-Brabant een 1-loket functie. Dit is een unieke samenwerking tussen accountmanagers

“We hebben de nodige stappen gezet in 2023 om te (blijven) voorzien in de ruimtebehoefte van ons regionaal bedrijfsleven.”

*Frank den Brok, bestuurlijke trekker
Werklocaties*

van de gemeenten, provincie en de BOM. Uit de evaluatie in 2023 blijkt dat het 1-loket een cruciale rol vervult als eerste aanspreekpunt voor bedrijven die ruimte zoeken. Het is daarmee een belangrijke bron voor de trends en ontwikkelingen in ons regionale vestigingsklimaat. Mede door de schaarste aan beschikbare locaties en de veranderde verkoopprocedures door het Didam Arrest wordt gekeken naar een andere 1-loket werkwijze en agenda voor de toekomst.

- Het Regio Deal project 'Transformatie centra steden' heeft in 2022 tot de regionale Detailhandelsvisie Noordoost-Brabant geleid. Op basis van de gemaakte afspraken zijn in 2023 casussen uit de regio-gemeenten getoetst aan deze visie.

3.2. Innovaties en bedrijvigheid

Om de economie in onze regio te stimuleren, is het noodzakelijk om te blijven investeren in een goed vestigings- en ondernemersklimaat. Door te zorgen voor passende vestigingslocaties en door toegang te bieden tot kennis, kapitaal en personeel leggen we samen met bedrijven en onderwijsinstellingen de basis voor duurzame ontwikkeling, verantwoorde groei en een groot innovatievermogen van het bedrijfsleven. Als samenwerkende overheden en in samenwerking met onderwijs- en kennisinstellingen en (vertegenwoordigers) van het bedrijfsleven, zorgen we voor de randvoorwaarden die sterke bedrijvigheid en innovatie in onze regio mogelijk maken.

Het ZuivelBos in Sint-Oedenrode ontvangt een provinciale SIR-subsidie om hun innovatie te ondersteunen.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- De RNOB Ondernemerstafel biedt de mogelijkheid voor gemeenten en waterschappen in RNOB om meer samen te werken met het bedrijfsleven. Op 4 oktober 2023 vond de vierde [regionale Ondernemerstafel](#) plaats bij de Van Berkel Groep op bedrijventerrein De Dubbelen in Veghel. Het thema was duurzame bedrijventerreinen. Sprekers waren Cees Jan Pen (lector Fontys), Jos van Asten (POM), Joost van Boxtel (Globemilk) en Hein van Berkel hield een presentatie over het bedrijf en de locatie. Het was een geslaagde bijeenkomst met meer dan 50 ondernemers, ondernemerscollectieven en beleidsmedewerkers van gemeenten en provincie.

- In samenwerking met de provincie Noord-Brabant voert RNOB in Noordoost-Brabant de [SIR-subsidie-regeling](#) (Stimulering van Innovatie in de Regio) uit. Deze regeling is bedoeld voor gevestigde mkb-ondernemingen in de regio's en innovatieve startups die producten, diensten en (productie)processen ontwikkelen voor maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, mobiliteit en verduurzaming van de voedselketen. Het gaat om innovaties in de vroegste fase van de ontwikkeling. In 2023 zijn zeven projecten ondersteund met een totale subsidiebijdrage van € 314.800. De subsidie is maximaal € 45.000 per aanvraag en biedt de ondernemers extra ondersteuning bij het realiseren van hun innovaties. Speciaal voor ondernemers uit Noordoost-Brabant heeft RNOB een aanvullende cofinancieringsregeling (co-SIR) opgesteld waarmee zij boven op de SIR-subsidie van de provincie nog eens € 10.000 extra kunnen krijgen voor hun project. In 2023 is één keer een aanvullende subsidie van € 10.000 toegekend.
- Samen met AgroProeftuin de Peel voert RNOB twee innovatieregelingen uit:
  - **Bijdrageregeling Kringlooplandbouw:** met 'zaaigeld' uit de [Bijdrageregeling Kringlooplandbouw Noordoost-Brabant](#) zetten ondernemers stappen in de omslag naar kringlooplandbouw. In 2023 heeft RNOB zes projecten ondersteund (totale subsidiebijdrage: € 30.000). Deze regeling stimuleert innovaties op bedrijfsniveau die bijdragen aan een duurzamere agri- en foodsector. Het zaaigeld (maximaal € 5.000) is bedoeld voor

Wethouder Henri Willems trapt Gezonde Smikkelweken in Noordoost-Brabant af in Huize Padua

bijvoorbeeld experimenten met nieuwe gewassen, alternatieve teeltmethoden, bodemverbetering, waterkwaliteit en -beschikbaarheid, natuur-inclusieve/biodiverse landbouw of emissiearme veehouderij. De subsidie kan worden besteed aan het ontwikkelen of testen van technische innovaties en advies of haalbaarheidsonderzoek voor samenwerkingsprojecten of marktconcepten.

- **Subsidieregeling Kringlooplandbouw Noordoost-Brabant:** deze regeling stimuleert innovatieve samenwerkingsprojecten die bijdragen aan een duurzamere agrifoodsector. In 2023 heeft RNOB drie projecten ondersteund (totale subsidiebijdrage: € 145.000). Deze project-subsidie is bestemd voor innovatieve activiteiten die zich onderscheiden van al lopende activiteiten

in het kader van AgroProeftuin de Peel en waarin tenminste twee partijen, bijvoorbeeld agrarische ondernemingen en kennisinstellingen, samenwerken. Per initiatief is de bijdrage maximaal € 50.000 waarmee de aanvrager tot 50% van de projectkosten mag financieren. De subsidie is bedoeld voor projecten die een verbetering opleveren voor het milieu (kwaliteit van bodem, water en/of lucht) of die een positieve impact hebben op de natuur, het landschap of maatschappelijke waarden in het gebied. Voorbeelden zijn onderzoek naar vernieuwingen in teelten, technische innovaties voor bijvoorbeeld stalsystemen of mestverwerking en de ontwikkeling van nieuwe gebieds- of marktconcepten die bijdragen aan kringlooplandbouw.

RNOB Ondernemerstafel te gast bij de Van Berkel Groep in Veghel

3.3. Experimenten

In Noordoost-Brabant is de agrifood sector van oudsher een van de belangrijkste economische pijlers die ook zorgt voor werk en bedrijvigheid in andere sterke sectoren. Het maken én eten van voedsel moet echter meer in balans komen met natuur en omgeving.

De agrifood sector schakelt daarom om van 'meer' naar 'beter'. Innovatie en (technologische) vernieuwing kenmerken de sector. De maatschappelijke context vraagt ook om een nieuwere en betere kijk op waar gezond en vers voedsel vandaan komt en waar dat goed voor is.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- De portefeuillehouders Economie brachten op 16 mei 2023 [een bezoek aan de LiveKindly Collective](#) in Oss. Het thema was circulariteit en duurzaam ondernemen in de voedselproductie. LiveKindly Collective is een consortium van bedrijven die actief zijn in de internationale plantaardige voedselketen. Slimme technologieën spelen een belangrijke rol in

het productieproces. De mens blijft echter centraal staan voor het bedrijf. Sprekers waren Drees Peter van den Bosch (van De Goede Peer) en Willem Kemmers (Innoventuri & Impershield Europe).

- Via het programma Voedsel & Gezondheid heeft RNOB maatschappelijke impact gerealiseerd door de Gezonde Smikkelweken in onze regio mede mogelijk te maken. Dit is een groenten inspiratie programma van de stichting Spoony voor kinderen van 4 tot 12 jaar op buitenschoolse opvanglocaties. Er werd samengewerkt met IVN Natuureducatie en de GGD.. deden ruim 50 bso's in Noordoost-Brabant mee. Huize Padua stelde de hiervoor benodigde voedselpakketjes samen. Dankzij deze samenwerking konden zo'n 6.000 kinderen in de hel regio een ontdekkingsreis afleggen over vers en gezond voedsel. Wethouder Henri Willems (Boekel) opende de Gezonde Smikkelweken in Noordoost-Brabant.
- Het Regio Deal project VoedselEducatiePlan 'Keukenkanjers' voor basisscholen is helaas gestaakt. Een dergelijk lesprogramma is te kostbaar en complex om langdurig vol te houden via het onderwijs, ook landelijk. In navolging van dit project wordt in 2024 het scholenproject 'Smikkelen van eetbaar groen' opgestart.

"We hebben, ook in ónze regio, een grote verantwoordelijkheid als het gaat om toezicht op de kwaliteit van hun woon- werk- en leefomstandigheden. We zijn daarom blij met dit loket voor Noordoost-Brabant. Het biedt een plek voor internationale werknemers waar ze zich kunnen laten informeren over hun rechten en plichten en over welke voorzieningen er zijn. Daarmee krijgen we ook meer zicht op de situatie van deze werknemers en kunnen we gericht inzetten op een gezamenlijke aanpak."

Jan Goijaarts, bestuurlijke trekker Regio Deal project 'Voorzieningen voor internationale werknemers'

Aftrap van het Brabants Migratie Informatie Punt in aanwezigheid met minister van Karien Gennip van SZW

4. Behoud van talent

4.1. Blijfklimaat

Boeien en binden van talenten voor Noordoost-Brabant; dat vraagt om een aantrekkelijk blijfklimaat met betaalbare woningen, fijne voorzieningen en voldoende banen voor onze inwoners. We zetten vooral in op jongeren en jonge gezinnen die we graag willen behouden voor onze regio. Dat geldt ook voor internationale werknemers en hun partners en gezinnen.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- Om expats en hun familie na hun komst in Brabant te ondersteunen, heeft Deciso in opdracht van RNOB de mogelijkheden onderzocht voor [een LivingIn-programma](#). Hieronder valt bijvoorbeeld het Holland Expat Center South (HECS) in Eindhoven

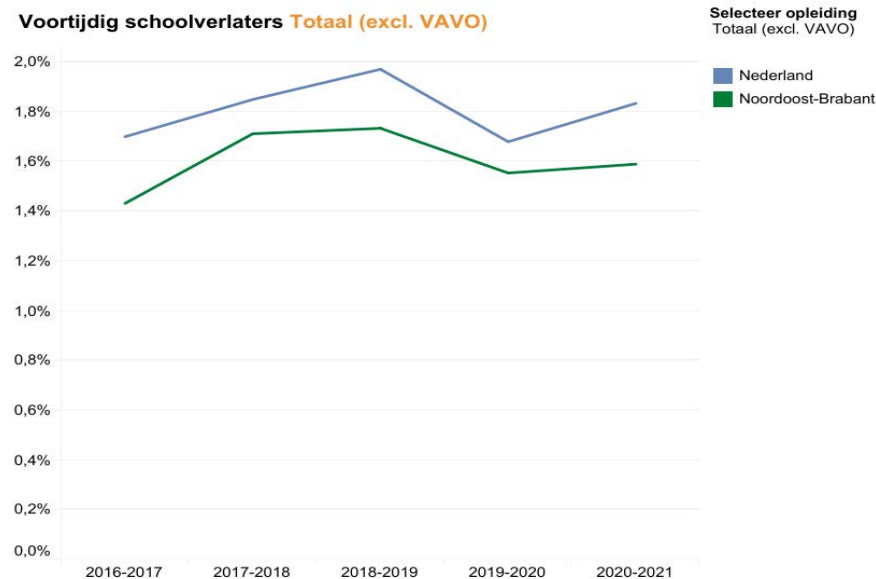
waar RNOB partner van is. Het LivingIn programma biedt kansen voor opwaardering/bundeling van het dienstenpakket en is een initiatief van de provincie Noord-Brabant, die dit ook financiert. Een kwartiermaker is aangesteld om het programma in Noordoost-Brabant verder uit te rollen.

- Het Regio Deal project 'Voorzieningen voor internationale medewerkers' is afgerond met een regionaal handelingsperspectief (2021). Hiermee kunnen gemeenten een gezamenlijk beleid (door voeren. Zo is het mogelijk om waterbedefferen te voorkomen door afstemming in huisvestingsruimte, een gemeenschappelijk standpunt qua vestiging van XXL-bedrijven waar veelal arbeidsmigranten voor nodig blijken, of een sterker streven naar betere handhavingssamenwerking. Met een definitief eindadvies is geborgd dat huisvestingverdeling is afgesproken, werk wordt gemaakt van een registratie-

en wegwijsfunctie, maar ook dat er aandacht is voor de sociale omstandigheden.

- In navolging van het bovengenoemde Regio Deal project wordt in de gemeente Meierijstad een fysiek en mobiel informatiepunt voor internationale medewerkers opgericht. Bij dit loket kunnen internationale werknemers uit heel Noordoost-Brabant terecht met praktische vragen over zaken zoals loon, werk, huisvesting en zorg. In Brabant komen er in totaal vijf punten die samen [het Brabants Migratie Informatie Punt](#) vormen. Door op deze manier de informatievoorziening te verbeteren, moeten woon-, leef- en werkomstandigheden en integratie van internationale medewerkers in Brabant worden verbeterd. Deze informatiepunten gaan op 1 januari 2024 open en zijn een proeftuin voor een eventuele verdere uitrol door heel Nederland.

Staatje van de Regio: Aantal voortijdige schoolverlaters

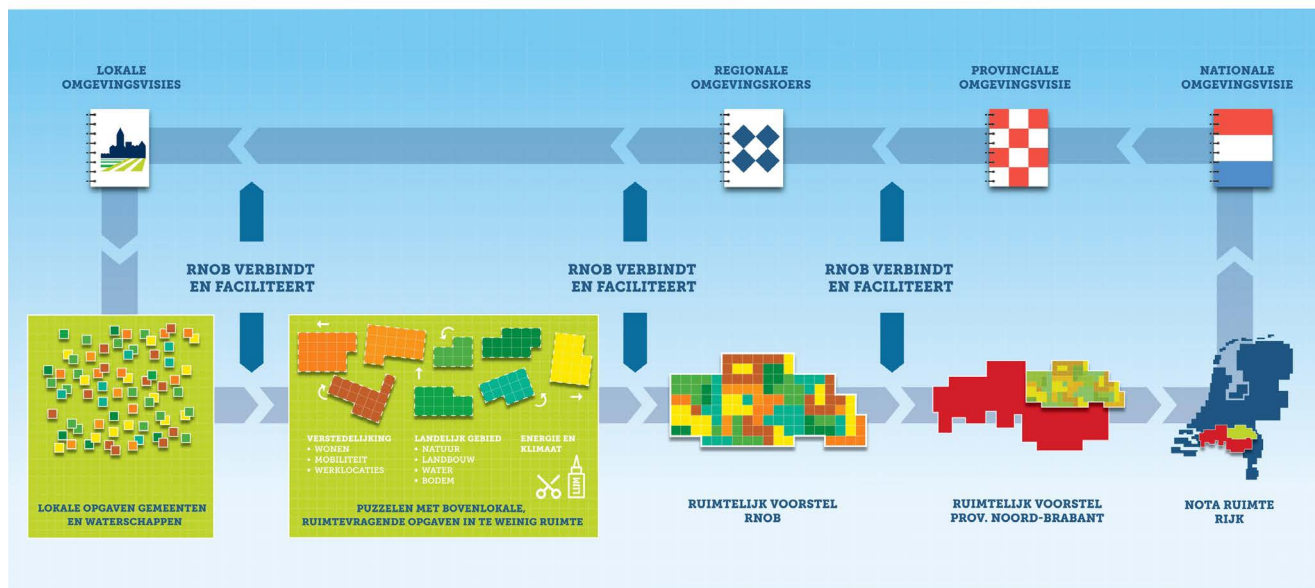
Ruimtelijk Voorstel RNOB

Om de schaarse ruimte zo goed mogelijk te verdelen, bereidt het Rijk de Nota Ruimte voor. Alle provincies leveren daar bouwstenen voor aan. In Brabant gebeurt dat via het Ruimtelijk Voorstel Brabant. Deze is op 19 december 2023 ingediend bij het Rijk.

Als regio met 650.000 inwoners, meer dan 300.000 arbeidsplaatsen en belangrijke landbouw- en waterstroomgebieden willen de gemeenten en waterschappen gezamenlijk een krachtige boodschap afgeven aan de provincie Noord-Brabant en het Rijk. Hoe krachtiger die boodschap, des te beter de gemeenten en waterschappen in de regio Noordoost-Brabant een positie kunnen verwerven in de Nota Ruimte. In dat verband heeft RNOB op 17 september 2023 het 'Ruimtelijk

Samenwerken als één overheid aan ruimtelijke ordening

Samenhang tussen ruimtelijke opgaven, ruimtelijke voorstellen en omgevingsvisies

Namens de gemeenten in onze regio tekent Franko van Lankvelt de regionale Woondeal Noordoost-Brabant

Voorstel RNOB' aan de provincie aangeboden. Het voorstel omvat afspraken waar de partners in onze regio het met elkaar over eens zijn (o.a. Woondeal). Dit voorstel, dat overigens geen juridische status heeft, is gemaakt in nauwe samenwerking met bestuurders en ambtelijke ondersteuners. De gemeenteraden en algemeen besturen van de waterschappen zijn hierover via hun colleges en dagelijks besturen geïnformeerd.

[Het Ruimtelijk Voorstel RNOB](#) omvat een analyse van de kansen en knelpunten met betrekking tot de ruimte in onze regio. Dit voorstel biedt handvatten om

meer regie te voeren op de ruimtelijke ordening op verschillende schaalniveaus. Naast een bouwsteen voor het Ruimtelijk Voorstel Brabant en daarmee indirect voor de nieuwe Nota Ruimte, is het ook een bouwsteen voor lokale omgevingsvisies. De kansen en knelpunten zijn in kaart gebracht, maar daarmee nog niet opgelost of verzilverd. Op de Regiodag van 30 november 2023 hebben bestuurders aangegeven graag verder te willen met de inzichten die het Ruimtelijk Voorstel heeft opgeleverd. RNOB is eigenaar van het Ruimtelijk Voorstel RNOB en partner van het Ruimtelijk Voorstel Brabant.

Deelnemers aan Traject Technische Oriëntatie (TTO) van SPARK ontvangen certificaat voor deelname. TTO wordt mede mogelijk gemaakt door Regio Deal Noordoost Brabant.

4.2. Wonen

Met betaalbare woningen op de juiste plek, goede voorzieningen en een groot aanbod van banen willen we Noordoost-Brabant aantrekkelijk houden om in te wonen en werken. Gemeenten en waterschappen werken samen aan de uitdagingen op de woningmarkt. We zetten in op meer woningen die aansluiten op de behoeften van onze inwoners en doelgroepen die we graag willen behouden voor onze regio.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2022?

- Op 9 maart 2023 hebben alle gemeenten en corporaties in Noordoost-Brabant, de provincie Noord-Brabant en het Rijk een [Regionale Woondeal gesloten](#). Hierin is afgesproken dat in Noord-oost-Brabant tot en met 2030 33.425 woningen bij komen. Hiervan zijn 22.270 betaalbare woningen, waarvan 10.020 sociale huurwoningen (30%). De afspraken uit de Regionale Woondeal dragen bij aan de doelstelling 'betaalbare woningen op de juiste plek'. RNOB bood het platform voor de totstandkoming van de Regionale Woondeal die in onze

regio werd voorbereid door de kopgroep Wonen en de voorbereidende ambtelijke werkgroep.

- In onze regio is een regionale versnellingstafel ingericht, één van de 42 afspraken uit de Regionale Woondeal. Deze versnellingstafel gaat helpen om woonprojecten sneller gerealiseerd te krijgen. Maar ook om overstijgende knelpunten zoals mobiliteit en ambtelijke capaciteit aan te pakken. RNOB biedt het platform om de uitdagingen bij de ontwikkeling van woningen integraal en regionaal te kunnen delen, bespreken en aanpakken. Op de Regiodagen van 29 juni én 12 oktober zijn in het poho Ruimte, Mobiliteit en Wonen ideeën opgehaald en de eerste resultaten gedeeld. In het najaar van 2023 vond [de eerste versnellingstafel](#) plaats.
- Op 12 oktober 2023 stelde het poho Ruimte, Mobiliteit en Wonen de verdeelsleutel voor internationale werknemers vast. RNOB bood een platform voor de te maken afspraken. Daarnaast was RNOB verbinder voor het vaststellen van deze verdeelsleutel, die is geïnitieerd vanuit het poho Economie.
- In 2022 is een regionaal handelingsperspectief woonwagengebeleid opgesteld dat ook is omarmd door de woningcorporaties. Hieruit volgde een

aantal regionale en lokale uitwerkingen op verschillende onderwerpen. Om de implementatie en gevolgen voor verdeling van standplaatsen en woonwagens aan inwoners, raadsleden, ambtenaren en overige belangstellenden in onze regio toe te lichten, is in 2023 met ondersteuning van RNOB een [animatiefilm](#) gemaakt.

- In de Kopgroep Wonen stemmen gemeenten hun woningbouwprogramma's met elkaar af op basis van de lokale en regionale woningbehoeften. Hiermee stimuleren we dat de juiste woningen voor de gewenste doelgroepen worden gebouwd, waaronder jongeren en jonge gezinnen zoals ook in de Samenwerkings- en Prioriteitennota staat. In 2023 zijn vijftien woningbouwplannen met elkaar afgestemd. RNOB bood hiervoor een platform.

"Kopgroep betekent voorsprong. Wij hebben elkaar nodig om dit te realiseren!"

Jos den Otter, voorzitter kopgroep Wonen

5. Een sterk verhaal

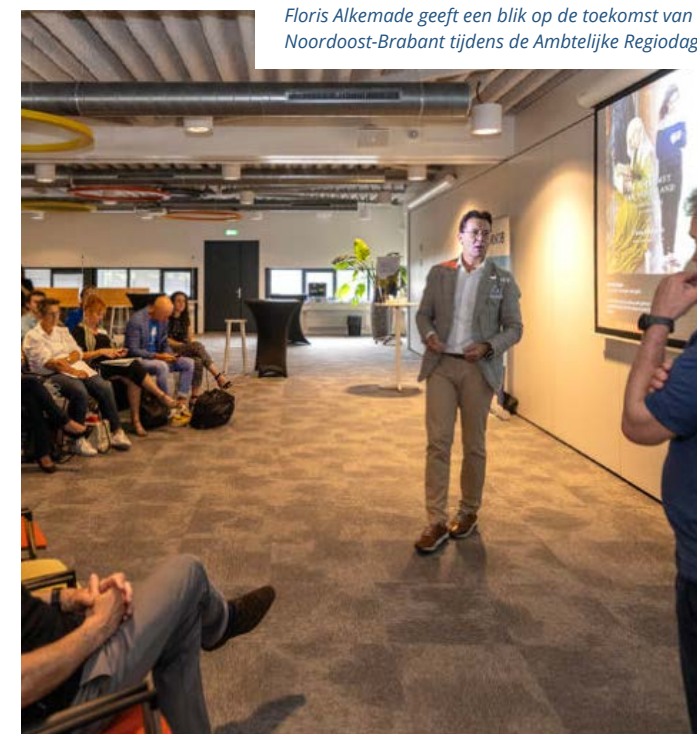
Noordoost-Brabant is een regio van doeners, durvers en dromers die door samen te werken steeds voor vernieuwing zorgen op economisch gebied, op onderwijsgebied en op woongebied. Maar niet veel mensen weten dat en daarmee is onze regio 'het best bewaarde geheim'. We willen het positieve verhaal over Noordoost-Brabant én onze trots uitdragen. Met de [kernboodschap](#) van Noordoost-Brabant als basis voor onze lobby-, Public Relations-, Public Affairs- en communicatie-activiteiten. Zo boeien en binden we talenten aan onze regio en maken we nóg meer ruimte voor innovatie en bestaande en nieuwe bedrijvigheid.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- RNOB heeft [de informateur op de hoogte gebracht](#) over wat onze regionale samenwerking te bieden heeft en wat we aan het nieuwe kabinet vragen. Naast een aangepaste stikstof aanpak, gaat het vooral om partnerschap met het Rijk in belangrijke dossiers, zoals brede welvaart en leefbaarheid op het platteland, het versnellen van cruciale infrastructurele projecten (onder andere de A2) en versnelling en verduurzaming van de woningbouw.
- RNOB heeft actief gelobbyd om de stikstofaanpak niet alleen te beperken tot de Natura2000 gebieden. Buiten de Natura2000 gebieden is veel stikstofwinst te behalen. Onze regio heeft relatief weinig Natura2000 gebieden, maar het is wel van belang dat hier ook stikstofwinst wordt behaald. Het lijkt erop dat zowel bij het Rijk als bij de EU deze aanpak steeds meer wordt gesteund.
- Door onze actieve betrokkenheid bij het Ruimtelijk Voorstel Brabant, door middel van het Ruimtelijk Voorstel RNOB, zit RNOB samen met andere regio's bij de provincie aan tafel om ervoor te zorgen dat de Brabantse opgaven een plek krijgen in de Nota Ruimte van het Rijk en dat regionale en lokale belangen beter behartigd worden.

- RNOB heeft ook deelgenomen aan een Brabant-breed 'Bid' als inbreng voor een nieuw landelijk regeerakkoord. Onze inzet was gericht op de stedelijke gebiedsontwikkelingen en het aanpakken en voorkomen van netcongestie.

6. Samenwerking

In dit hoofdstuk blikken we terug op onze regionale samenwerking binnen RNOB. Daarna komen de (inter) regionale, nationale en internationale samenwerkingen met andere partijen aan de orde.

6.1. Samenwerking binnen RNOB

Samenwerken doen wij in onze regio met de elf aangesloten gemeenten en twee waterschappen. Daarnaast werken we intensief samen met onze partners, zoals de provincie Noord-Brabant, en de triple helix organisaties AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

■ Op 10 mei jl. gingen de gemeenteraden en AB-leden van de waterschappen uit Noordoost-Brabant [met elkaar in gesprek](#) over de Prioriteitennota 'Prioriteren voor meer slagkracht' van RNOB. Hiervoor is een Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst (VVB) georganiseerd. De aanwezigen bogen zich tijdens de VVB over vijf wijzigingsvoorstellen en drie suggesties met betrekking tot de inhoud van de Prioriteitennota. Deze waren vooraf ingediend door raadsleden en AB-leden van de waterschappen. Om tot een goede VVB en besluitvorming te komen, hebben we vooraf [een webinar](#) georganiseerd.

- We hebben vier Regiodagen voor bestuurders georganiseerd. Tijdens deze dagen werden naast de portefeuillehoudersoverleggen (poho's) ook onderwerpen integraal (plenair) besproken, zoals de Regio Deal vijfde tranche, het Ruimtelijk Voorstel RNOB, de pilot dienstverleningsloket 'Brabants Migratie Informatie Punt' en het proces op weg naar een nieuw samenwerkingsconvenant RNOB. Van elke Regiodag wordt kort verslag gedaan in onze nieuwsbrief.
- De provincie Noord-Brabant neemt ook actief deel aan de Regiodagen. Zo werden plenair de ontwikkelingen van het ruimtelijk arrangement Brabant en het Brabants Programma Landelijk Gebied toegelicht en stelden de (nieuwe) gedeputeerden zich voor. De kansen van het nieuwe provinciale coalitieakkoord voor Noordoost-Brabant werden [geanalyseerd](#) en gedeeld met de bestuurders.
- In 2023 gingen de portefeuillehouders Sociaal Domein voor het eerst in overleg op onze Regiodagen. De samenwerking verbreden met het Sociaal Domein is [een aanbeveling](#) uit het onderzoek naar het Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE) in Noordoost-Brabant. Naast het Sociaal Domein maakten ook de Veiligheidsregio Brabant-Noord en de regionale regietafel voor migratie gebruik van de Regiodagen voor overlegvoering.
- Op 29 september 2023 vond [een bestuurlijke Regio Heidag](#) plaats. Voormalig Rijksbouwmeester Floris Alkemade trapte af met een inspirerende lezing

Over de Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst: "Alle raadsleden en algemeen bestuursleden van de waterschappen worden voor deze bijeenkomst uitgenodigd. We ontvangen vooraf alle vergaderstukken. We konden hierop reageren en in de VVB werden die vragen ter plekke beantwoord. Ik vind het top als een wijzigingsvoorstel een meerderheid van stemmen krijgt en vervolgens ook zo wordt verwerkt in de Prioriteitennota."

Jeanne van Eert, gemeenteraadslid Boekel

over de positie en rol van onze regio. Op deze dag bespraken de voltallige colleges van gemeenten en dagelijkse besturen van de waterschappen de ambities, democratische legitimatie en de uitvoeringskracht van de regionale samenwerking in RNOB.

Bestuurders, ambtenaren en stakeholders over de regionale samenwerking

Elke maand interviewen we raadsleden, bestuurders, ambtelijke ondersteuners en stakeholders over regionaal samenwerken in RNOB. Zij delen hun kennis, ervaringen, inzichten en aanbevelingen.

Dit zijn de interviews uit 2023:

- Dorothé van den Aker, regionaal accountmanager bij de provincie Noord-Brabant: [‘Oog voor elkaars belangen’](#).
Over de integrale aanpak van maatschappelijke opgaven, verschillende schaalniveaus en intensivering samenwerking RNOB en provincie Noord-Brabant.
- Roy Geers, bestuurlijk trekker Regionaal Mobiliteitspakket: [‘Beam me up, Scotty’](#).
Over de mobiliteitsopgave en -transitie in onze regio en het MobiliteitsPakket voor de stedelijke regio ‘s-Hertogenbosch.
- Luc van Beurden, contactpersoon RNOB en secretaris contactpersonenoverleg en klankbordgroep raadsleden (Gemeente Boxtel en Sint-Michielsgestel): [‘Samenwerken kan ingewikkeld zijn, maar is vooral heel leuk!’](#).
Over de verbindende schakel als contactpersoon van RNOB, betrokkenheid raadsleden en de meerwaarde van RNOB.
- Jeanne van Eert, gemeenteraadslid in Boekel: [‘Als je kritisch bent, moet je ook je nek uitsteken’](#).
Over haar deelname aan de klankbordgroep

Ambtenaren met elkaar in gesprek over het Ruimtelijk Voorstel RNOB op de ambtelijke Regiodag van 22 juni 2023

- raadsleden van RNOB, draagvlak van raden en kritisch zijn vanuit betrokkenheid.
- Anton Bolwerk, bestuurslid van Platform Ondernemend Meierijstad: [‘Meer werknemers op de fiets door regionale samenwerking’](#).
Over fietsstimulering door werkgevers, de fietsstimuleringsaanpak in Meierijstad en regionaal samenwerken.
- Jan Goijaarts, lid Dagelijks Bestuur RNOB en voorzitter regionale portefeuillehoudersoverleg economie (Meierijstad): [‘De kracht van samen’](#).
Over de platformfunctie & overlegtafels van RNOB, 1 loket werkwijze voor bedrijven met een ruimtevraag en regionale afspraken over internationale werknemers.
- Melanie Huurneman, lid Regionaal Strategie Team (Land van Cuijk): [‘Regionaal samenwerken heeft meerwaarde voor onze inwoners!’](#).
Over haar functie als opgavemanager Regionale Samenwerking, verbindingen maken, propositie nieuwe Regio Deal Noordoost Brabant en het nieuwe Samenwerkingsconvenant RNOB.
- Saskia Boelema, lid Dagelijks Bestuur Regio Deal (provincie Noord-Brabant): [‘De vraag is niet óf we samenwerken, maar hóe?’](#).
Over de complexe opgaven en leefbaarheid in Brabant, belang van Regio Deals en propositie nieuwe deal Noordoost Brabant.

6.2. Regio Deal Noordoost Brabant

In de huidige Regio Deal Noordoost Brabant investeren Rijk, provincie Noord-Brabant en regio samen meer dan € 40 miljoen extra in de leefbaarheid en welvaart in onze regio. Overheden, ondernemers, kennisinstellingen en inwoners werken in twintig projecten samen aan 'Goed leven, Fijn wonen en Anders werken' in Noordoost-Brabant. Zo bouwen we samen aan een sterke en veerkrachtige regio en geven we samen duurzaam invulling aan een gezonde toekomst voor onze inwoners.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de voortgang van de Regio Deal projecten. Een uitgebreide voortgang is te lezen in de [voortgangsrapportage periode juli 2020-mei 2023](#). Het huidige Regio Deal programma loopt tot eind 2024. Net als vorig jaar is in 2023 veel gebeurd:

- Samen met alle partners heeft RNOB [een nieuwe aanvraag](#) voor Regio Deal Noordoost Brabant ingediend. Het aantal aanvragen voor de vijfde tranche van de Regio Deals was zwaar overtekend. Het Rijk heeft besloten met onze regio [nog geen nieuwe deal](#) te willen sluiten, maar in gesprek te willen blijven voor de volgende ronde (zesde tranche) Regio Deals. In 2024 dienen we opnieuw een aanvraag in.

“Op een aantal dossiers loopt onze regio voorop en dat wordt gezien. Zo heeft de Tweede Kamer onlangs een motie aangenomen om onze aanpak voor het weerbaarder maken van boeren in het buitengebied landelijk uit te rollen. Als een van de eerste arbeidsmarktregio's in Nederland openden we het 1Werkcentrum: één plek voor werkgevers en inwoners voor al hun vragen over werk en loopbaan. De provincie Noord-Brabant heeft voor de komende 10 jaar 30 hectare grond beschikbaar gesteld aan AgroProeftuin de Peel, de broedplaats voor toekomstbestendige landbouw. Dat zijn mooie resultaten van onze samenwerking.”

*Jack Mikkers, voorzitter Regio Deal
Noordoost Brabant*

- Op 14 februari 2023 vierden we drie jaar Regio Deal met [een werkbezoek](#) aan de Ministeries Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Met Regio Deal Den Haag Zuidwest werden ervaringen uitgewisseld.
- Eind 2023 zijn vijf Regio Deal projecten afgerond. In totaal zijn nu zeven van de oorspronkelijke zeventien projecten afgerond. Twee projecten zijn voortijdig beëindigd. In aanvulling hierop zijn [drie nieuwe projecten](#) gestart: 'Smikkelen van eetbaar groen', 'Algen als voedingsadditief' en 'Databehendig MKB'.
- Het Regio Deal programmateam organiseerde twee (kennis)bijeenkomsten voor de projectleiders en direct betrokkenen, waaronder in het Smaakcentrum in Cuijk. Beide bijeenkomsten stonden in het teken van de afrondende projecten en het delen van ervaringen, opbrengsten en leerpunten. De projectleiders hebben ook de [botsproef-methode](#) doorlopen: een gedurfde methodiek om complexe, taai en schurende processen die vastlopen (opnieuw) in beweging te krijgen. Deze methodiek is ontwikkeld in het Regio Deal project 'Puzzelen met Ruimte' om beweging te krijgen in het stikstofvraagstuk, maar kan toegepast worden voor allerlei complexe processen.
- In tien 'Regio Deal Updates' is met de partners en stakeholders nieuws vanuit het programmateam en de projecten gedeeld. Deze updates zijn gebundeld in het [jaaroverzicht 2023](#).

6.3. (Inter)regionale en nationale samenwerking

RNOB onderhoudt contacten met andere regio's, de provincie Noord-Brabant en met de meest betrokken Rijksdepartementen. Wij zoeken deze partners op in de aanpak van belangrijke maatschappelijke en economische uitdagingen. Waar nodig, wordt een actieve lobby gevoerd om steun te krijgen voor onze ambities en programma's.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- Door de actieve betrokkenheid van RNOB bij het Ruimtelijk Voorstel Brabant (door middel van [het Ruimtelijk Voorstel RNOB](#)), zitten we nu aan tafel met de vier Brabantse regio's en provincie Noord-Brabant als partners van het Rijk voor het opstellen van een nieuwe Nota Ruimte.
- RNOB nam deel aan een Brabantbreed 'Bid' als inbreng voor een nieuw landelijk regeerakkoord. Onze inzet was gericht op de stedelijke gebieds-

ontwikkelingen en het verhelpen en voorkomen van netcongestie.

- Vanwege onze actieve betrokkenheid in het landelijk gebied (programma Vitaal landelijk gebied) kunnen we samen met de drie andere Brabantse regio's vormgeven aan een [Brabants Programma voor het landelijk gebied](#) (BPLG).

6.4. Internationale samenwerking

In de Prioriteitennota heeft internationale samenwerking geen prioriteit gekregen. In het domein agrifood ondersteunt RNOB wel de samenwerking van AgriFood Capital met Regio Foodvalley en Greenport Venlo in FoodNL. FoodNL ontwikkelt internationale proposities op de thema's Voeding & Gezondheid en Eiwittransitie.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- Uitbreiden van ons internationale netwerk via gerichte bezoeken en netwerkmomenten. In 2023 ging voor het eerst een FoodNL-delegatie naar de [Grüne Woche](#) in Berlijn. Ook was FoodNL vertegenwoordigd bij de European Week of Regions and Cities in Brussel. Daar organiseerden we een sessie met Nederlandse partners en Europarlementariërs én een uitwisselingsprogramma met Vlaanderen en [Galicië](#). Vertegenwoordigers van RNOB hebben aan beide bezoeken deelgenomen.

Bestuurders uit Noordoost-Brabant bespreken de kansen voor de regio van het nieuwe Regeerakkoord

7. Organisatie

In dit hoofdstuk over de RNOB-organisatie komen Communicatie en Financieel beheer, directie en huisvesting aan bod.

7.1. Communicatie

Het doel van onze communicatie is om gemeenteraden, algemene besturen van de waterschappen, colleges en ambtelijke organisaties te ondersteunen in hun rol binnen de regionale samenwerking. Daarvoor is het nodig dat alle betrokkenen duidelijkheid hebben over de rol, positie en toegevoegde waarde van onze samenwerking. Onze belangrijkste communicatiemiddelen daarvoor zijn: bijeenkomsten (incl. bestuurlijke en ambtelijke Regiodagen), website (www.rnob.nl), nieuwsbrieven en social media (LinkedIn en X) en jaarplannen en -verslagen. In de uitvoering van de communicatie zijn we onder andere geadviseerd door de Klankbordgroep Raadsleden.

Wat waren de belangrijkste resultaten in 2023?

- De website www.rnob.nl trok gemiddeld 1.000 bezoekers per maand (1.200 in 2022). In totaal hebben zij samen ruim 33.000 pagina's bekeken (40.000

Klankbordgroep Raadsleden komt bijeen in Bestuurscentrum Sint Oedenrode op 5 juli 2023

in 2022). Op de website is alle informatie over RNOB, programma's (incl. Regio Deal Noordoost Brabant), projecten, interviews en ontwikkelingen in de regio te vinden.

- Wij hebben tien (maandelijkse) nieuwsbrieven uitgebracht met onder andere nieuws uit programma's en projecten en interviews met mensen die een actieve rol in RNOB vervullen. Het aantal abonnees in 2023 bedroeg 493 (+ 30% t.o.v. 2022). De gemiddelde openratio is >51% (zeer hoog).
- In mei 2023 hadden we 413 volgers op X (+11% t.o.v. 2022) en 992 op LinkedIn (+30% t.o.v. 2022).

De berichten op LinkedIn in de periode mei 2022 - mei 2023 waren goed voor in totaal ruim 73.000 impressies (+ 32% t.o.v. van 2022). Om gemeenten en waterschappen beter aangesloten te houden bij de regionale samenwerking, is onder andere de Klankbordgroep Raadsleden ingesteld. De taakinvulling en samenstelling zijn in het [Samenwerkingsconvenant](#) beschreven. In 2023 kwam de Klankbordgroep twee keer bijeen.

- Bij de start van de Regio Deal is een apart communicatieplan gemaakt en een communicatietoolkit voor projectleiders en andere betrokkenen,

met o.a. filmpjes, logo's en een boekje over alle projecten. Op de RNOB-website is een aparte pagina over de Regio Deal te vinden en nieuws over de [voortgang van de projecten](#) te lezen. Ook zijn er in 2023 projectleidersbijeenkomsten georganiseerd om onderlinge verbinding en kennisuitwisseling te stimuleren. Daarnaast neemt RNOB deel aan een landelijk communicatienetwerk van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, samen met alle regio's die een Regio Deal met het Rijk hebben gesloten. Het platform www.elkeregietelt.nl biedt een extra podium voor onze Regio Deal én voor onze regio.

- In 2023 is onze regionale samenwerking verschillende keren in de media geweest, met name vanuit de Regio Deal.

7.2. Werkorganisatie, Financieel beheer en huisvesting

De werkorganisatie van RNOB, het Regiobureau, bestaat uit: regiomanager, strateeg, ondersteuner, secretariaat, administratie, controlling, communicatie en diverse programmamanagers en poho-secretarissen. RNOB is geen zelfstandige juridische entiteit en kan daardoor geen eigen personeel in dienst hebben. Het Regiobureau betreft ongeveer 3,3 FTE, welke een arbeidsovereenkomst met de gemeente 's-Hertogenbosch hebben. Het secretariaat wordt gedeeld met Noordoost Brabant Werkt. De communicatiemedewerkster is zowel voor AgriFood Capital BV als RNOB werkzaam. Daarnaast wordt door gemeenten

en waterschappen kosteloos personeel aan RNOB beschikbaar gesteld. In totaal is dit ongeveer 5,5 FTE, waar alle gemeenten en waterschappen naar rato leveren. Dit betreffen onder andere de secretarissen van de portefeuillehoudersoverleggen en programmaregisseurs. Indien een gemeente of waterschap onverhoopt de capaciteit niet kan leveren, vindt facturering voor deze uren plaats. Met deze middelen wordt vervolgens de benodigde capaciteit extern ingehuurd.

Financieel beheer

Het beheer van de subsidieprogramma's en het financieel beheer worden extern ingehuurd. De administrateur en controller zorgen voor de strategische en dagelijkse afhandeling van de inkomende en uitgaande geldstromen. Het financieel beheer wordt gedeeld met AgriFood Capital BV en Noordoost Brabant Werkt.

Huisvesting

Facilitaire zaken worden afgenomen bij Agri&Food Plaza aan de Onderwijsboulevard in 's-Hertogenbosch. RNOB werkt nauw samen met de werkorganisaties van AgriFood Capital BV en Noordoost Brabant Werkt. Deze werkorganisaties streven naar maximale samenhang en synergie door gezamenlijke huisvesting, communicatiecapaciteit, administratie, secretariaat en gezamenlijke overlegstructuren. Gezamenlijke huisvesting in Agri&Food Plaza draagt ook bij aan een goede netwerksamenwerking.

Medewerkers van het Regiobureau RNOB op werkbezoek bij Regio Noord-Limburg

	Deelopgave	Programma	Portfolio
Vitale leefomgeving	Vitaal Landelijk Gebied	Vitaal landelijk gebied Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap, Transitie Landbouw, RES NOB*, Ruimte, Mobiliteit en Wonen	Afstemming tussen programma's RNOB Vertegenwoordiging BPLG + NOVEX de Peel Synergie creëren en aanjagen van gebiedsprocessen
	Klimaatadaptatie	Klimaatadaptatie Economie Mobiliteit	Uitvoering programma klimaatadaptie Regionale risicodialogen Klimaatrobuuste beeklandschappen
	Natuur en Landschap	Natuur en Landschap	Uitvoeringsprogramma Natuur en Landschap
	Energietransitie	Energie	Verbinding met RES NOB*
	Transitie Landbouw	Transitie Landbouw	Kringlooplandbouw Uitvoeren koersnotitie Transitie Landbouw op dreef
	Schone Lucht	Natuur en Landschap Mobiliteit	Verbinding met Schone Lucht Akkoord*
Duurzaam bereikbaar	Slimme en schone mobiliteit	Mobiliteit	Gedeelde mobiliteit Slimme mobiliteit Verduurzaming mobiliteit
	Verkeersveiligheid	Mobiliteit	Risico gestuurde aanpak verkeersveiligheid, educatie, gedragsaanpak en veilige wegen en fietspaden
	Robuuste infrastructuur en netwerken	Ruimte Mobiliteit	Mobiliteitsagenda en uitvoering regionaal Multimodaal MobiliteitsPakket Snelfietsroutes Mobiliteitsstrategie A50
Aantrekkelijk vestigen	Vestigingslocaties	Economie Klimaatadaptatie Mobiliteit Ruimte	Programma bedrijventerreinen Duurzame bereikbaarheid vitale locaties Uitvoeren aanbevelingen 'Internationale werknemers Verduurzamen bedrijventerreinen
	Innovaties en bedrijvigheid	Economie	Aansluiting economie en arbeidsmarkt Verkennen regionaal startup-ecosysteem
	Experimenteerruimte	Economie Transitie landbouw	Stimuleren kringlooplandbouw Voedsel & Gezondheid
Behoud van talent	Blijfklimaat	Wonen Ruimte Economie	Ruimtelijk Voorstel RNOB en Ruimtelijk position paper
	Wonen	Wonen	Verbinding met verstedelijkingsstrategie en dorpenstrategie* Verbinding met uitvoering Regionale Woondeal* Regionale afstemming volkshuisvesting
Een sterk verhaal	(Inter)regionale samenwerking	Strategie	Nieuwe samenwerkingsconvenant
	Nationale samenwerking	Strategie	Regio Deal met Rijk, samen met provincie, AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt Nieuwe nota Ruimte en regionale omgevingsagenda Nationaal en Brabants Programma Landelijk Gebied
	Internationale samenwerking	Strategie	Verbinding met FoodNL*
	Communicatie	Strategie	Website, nieuwsbrieven, Social Media, (regionale) bijeenkomsten (raden, besturen en ambtelijk)

*Geen onderdelen van RNOB, maar RNOB biedt op verzoek wel overlegtafels aan.

Studenten van HAS green academy organiseren de Dag van de Duurzame Verpakking 2023

8. Jaarrekening

Het positieve resultaat van 2023 is € 194.909.

In het Jaarplan 2025 hebben we € 150.000 uit de reserve onttrokken om een sluitende begroting te krijgen. Het Dagelijks Bestuur van RNOB heeft besloten om het resterende bedrag van het positieve resultaat (€ 44.909) niet terug te storten naar de partners, maar om de bestemmingsreserve 'Nieuwe kansen' aan te vullen, ter waarborging van de uitvoering van de Samenwerkingsagenda en het -convenant.

We blijven inzetten op een efficiënte organisatie, zodat de uitvoeringskosten in een gewenste verhouding blijven tot de programmakosten. Dat is ook dit jaar met een percentage van 23,24% voor AgriFood Capital en RNOB samen gelukt, specifiek voor RNOB is dit zelfs 11,11%. Dat is ruimschoots binnen het afgesproken maximum van 25%. De beschikbare middelen zijn dus bijna volledig ingezet voor het behalen van de afgesproken doelen.

De jaarrekening van 2023 geeft een getrouw beeld van het vermogen en het resultaat over 2023. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

In bijlage 2 staat een aanvullende toelichting op de jaarrekening 2023. In bijlage 3 vindt u de volledige jaarrekening 2023 met de goedkeurende verklaring van de accountant.

Bijlage 1

Toelichting jaarrekening 2023

Deze bijlage geeft een nadere toelichting op de betekenis van de posten en een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren, omdat daarvoor in de jaarrekening geen plaats is.

Goedkeurende verklaring

De jaarrekening van 2023 geeft een getrouw beeld van het vermogen en het resultaat over 2023. Uit de jaarrekening blijkt dat de beschikbare middelen, behoudens de geringe overhead, voor het realiseren van de doelen zijn ingezet. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

Positieve resultaat

Het positieve resultaat van 2023 is € 194.909.

In het Jaarplan 2025 hebben we € 150.000 uit de reserve onttrokken om een sluitende begroting te krijgen. Het Dagelijks Bestuur van RNOB heeft besloten om het resterende bedrag van het positieve resultaat (€ 44.909) niet terug te storten naar de partners, maar om de bestemmingsreserve 'Nieuwe kansen' aan te vullen, ter waarborging van de uitvoering van de Samenwerkingsagenda en het -convenant.

Regio Deal

De uitvoering van de Regio Deal is in 2023 mogelijk gemaakt door de inzet van een programmamanager en een -secretaris. De dekking van de kosten is vastgelegd in een meerjarenbegroting. De uitgaven en de dekking tot en met 2025 zijn in een voor dit onderdeel specifieke opgestelde meerjarige begroting opgenomen, welke in het bestuurlijk overleg (DB+) is vastgesteld. De bijdrage van RNOB hieraan is € 25.000 per jaar. RNOB blijft penvoerder voor het programmamangement van de Regio Deal. De voorziening, welke in 2019 was gevormd, blijft beschikbaar om de resultaten over de komende jaren, te kunnen opvangen.

Efficiënte organisatie

We blijven inzetten op een efficiënte organisatie, zodat de uitvoeringskosten in een gewenste verhouding blijven tot de programmakosten. Dat is ook dit jaar met een percentage van 23,24% voor AgriFood Capital en RNOB samen gelukt, specifiek voor RNOB is dit 11,11%. De overheadkosten zijn in bijlage I gespecificeerd en met ca. € 28.000 afgenomen. De afname is een gevolg van de hogere vergoeding voor het subsidiebeheer, onder andere door een bijdrage van de provincie Noord-Brabant voor advisering rondom de SIR-regeling (Stimulering van Innovatie in de Regio). Daar stonden wat lagere uitgaven tegenover, omdat het gevraagde advies gering was. Dit was weer een gevolg van het feit dat de subsidieregeling een groot deel van het jaar gesloten was.

Samenwerkingsconvenant 2021-2024

Dit boekjaar is gewerkt volgens het Samenwerkingsconvenant RNOB. De bijdrage van € 3 per inwoner, waarvan € 1,56 voor RNOB en € 1,44 voor AgriFood Capital, is onveranderd gebleven. Er is sinds de start van de regionale samenwerkingen RNOB en AgriFood Capital niet geïndexeerd. Door de (in de laatste jaren flink toegenomen) inflatie, heeft het uitblijven van indexatie tot 40% verminderde koopkracht van RNOB en AgriFood Capital geleid. Zo zullen de salarissen door CAO effecten in 2024 hoger zijn, maar ook andere kosten zullen toenemen. In het beoogde nieuwe convenant is een indexatieregeling voorgesteld.

Afwijkingen

Afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren zijn:

- De bijdragen van partners komen iets hoger uit (€ 2.122.989 tegen € 2.107.179 voorgaand jaar). Door algemeen toenemende inwoneraantallen is sprake van een licht toegenomen inwoneraantal in onze regio. Over 2023 zijn geen specifieke bijdragen toegezegd of ontvangen van partners.
- De gerealiseerde baten uit bijvoorbeeld subsidies van de provincie Noord-Brabant of specifieke doeluitkeringen (€ 510.321) zijn € 412.111 lager dan vorig jaar. Dat komt hoofdzakelijk doordat het subsidieprogramma kringlooplandbouw in de afrondende fase zat in 2023 en het voorafgaand jaar een bijdrage vanuit het SmartwayZ programma van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werd verkregen. De dekking van de klimaatprojecten houden voor € 32.201 direct verband met de gerealiseerde kosten voor de klimaat- en waterprojecten. Met deze projecten zijn geen middelen van RNOB gemoeid.
- Nieuw is het project LivingIn (onderdeel van de hoofdpoging 'Aantrekkelijk Vestigen'), waarvoor in 2023 een toezegging van de gemeente Eindhoven is ontvangen. Deze subsidie is bedoeld voor het opzetten van een programma voor expats in de regio.
- Daarnaast is in 2023 gestart met de uitvoering van een project voor meer impact in de kringlooplandbouw. Dit betreft een 3e tranche van subsidie uit het Interbestuurlijk Programma (IBP) voor de gebiedsontwikkeling, dat via de provincie Noord-Brabant wordt gefinancierd. Dit programma wordt deels door AgriFood Capital uitgevoerd.
- In de reserve heeft, behoudens het toevoegen van het resultaat, evenals vorig jaar geen mutatie plaatsgevonden.

- De in de 'Staat van baten en lasten' verantwoorde baten worden beïnvloed door de gemaakte kosten inclusief de aangegane verplichtingen in het boekjaar en de doorgeschoven budgetten uit dit boekjaar naar 2024. Eind 2023 stonden voor € 132.000 verplichtingen aan derden open en is € 100.000 van de inkomsten gereserveerd voor toezeggingen kringlooplandbouwsubsidies. Hiervoor zijn tot en met 30 november 2023 nog vijf aanvragen ontvangen die naar verwachting nog voor € 242.000 aan subsidie toegezegd krijgen. De ontvangsten uit de € 3 inwonersbijdrage worden voor deze toekomstige verplichtingen gecorrigeerd. Daar tegenover staat een vrijval op verplichtingen uit 2022, en in 2022 en eerdere jaren gereserveerde

middelen die niet meer tot concrete planvorming hebben geleid. Dit vormt samen een correctie op de inkomsten onder de post mutatie middelen regioagenda van -/- € 8.511.

- 2024 is het laatste jaar van het huidige Samenwerkingsconvenant. RNOB heeft in totaal € 144.145 gereserveerd voor de uitvoering van programma's in het kader van de Samenwerkingsagenda. Dat bedrag bestaat uit regiomiddelen die in eerdere jaren op de begroting stonden, maar waarvoor in het komende jaar verplichtingen zullen worden aangegaan.

In de toelichting op de balans zijn per programma steeds de beschikbare middelen (nog te realiseren) en de al aangegane verplichtingen opgenomen.

Balans per 31-12-2023

Balans van activa en passiva voor resultaatbestemming:

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
Vlottende activa		
A Te vorderen bedragen inzake subsidies	602.205	895.492
B Overlopende activa	257.785	172.596
Debiteuren	37.500	158.000
	<u>897.490</u>	<u>1.226.088</u>
Vordering op penvoerder		
C Omzetbelasting onder BTW Compensatie Fonds doorschuifregeling	670.937	432.914
D Rekening courant	2.136.352	2.291.926
	<u>2.807.289</u>	<u>2.724.840</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>3.704.779</u>	<u>3.950.928</u>

Toelichting:

- Dit betreft de vordering op provincie en Watersamenwerkingen, die participeren in de projecten voor de klimaatadaptatie. Deze bijdragen zijn voor drie jaar ineens toegezegd, maar worden in drie jaren in rekening gebracht, of in een bepaald ritme bevoorschot. Daarnaast zijn toezeggingen ontvangen van onder andere het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (via de provincie Noord-Brabant), de provincie zelf en AgriFood Capital BV voor bijdragen in de subsidies en bijdragen voor kringlooplandbouw. Dit bedrag representeert het verschil tussen de toegezegde bedragen en de daarop ontvangen bedragen.
- Dit betreft een vordering op AgriFood Capital BV inzake de doorbelaste overhead. Deze vordering is inmiddels voldaan. Daarnaast is een bedrag opgenomen van een door RNOB ongerechtvaardigd betaald bedrag, doordat een deel van de loonkosten dubbel was gedeclareerd vanuit de gemeente 's-Hertogenbosch. Doordat in 2023 de € 1 bijdrage van Noord-oost Brabant Werkt één-op-één is overgemaakt aan Noord-oost Brabant Werkt, is dit jaar in deze post ook een vordering opgenomen voor het aandeel van Noordoost Brabant Werkt in de gezamenlijk kantoorkosten en kosten van het secretariaat.
- Dit betreft de btw die op grond van het doorschuifprincipe doorgelegd is aan de deelnemende gemeenten, die deze op hun beurt weer compenseren bij het btw Compensatiefonds. RNOB factureert deze bedragen weer aan de gemeenten. Daarom is deze post als vordering opgenomen. De omvang varieert afhankelijk van de feitelijk betaalde btw en het aandeel van de gemeenten in de totale bijdrage ten opzichte van de waterschappen.
- Dit betreft het saldo op 31-12-2023 op de subrekening van de BNG rekening die door de gemeente 's-Hertogenbosch als penvoerder ten behoeve van RNOB wordt gehouden. De relatief hoge liquiditeit komt doordat veel toegezegde subsidies sneller worden bevoorschot, dan dat daar uitgaven tegenover staan. Deze liquiditeit is nodig om de verplichtingen uit hoofde van subsidies te kunnen voldoen.

PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen (Beschikbaar voor doelstellingen)		
A Overige reserve	370.193	309.659
B Reserve Noordoost Brabant Werkt	0	0
C Onbestemd resultaat	218.946	60.533
	<u>589.139</u>	<u>370.192</u>
D Voorziening Regio Deal	83.811	45.891
Kortlopende schulden		
E Crediteuren	773.234	48.141
F Verplichtingen uit hoofde van subsidieprogramma's	2.017.949	2.607.138
G Overige kortlopende schulden	240.646	879.566
	<u>3.031.829</u>	<u>3.534.845</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>3.704.779</u>	<u>3.950.928</u>

Toelichting:

- A.** Dit betreft het vermogen van RNOB. De overige reserves zijn vrij te besteden. Wij presenteren het vermogen voordat het resultaat van RNOB zelf is verwerkt. Voor de besteding van de reserve ontvangt het Dagelijks Bestuur van RNOB separaat voorstellen. Na goedkeuring zullen deze worden verwerkt.
- B.** RNOB int en betaald de € 1 bijdrage door aan Noordoost Brabant Werkt. Daarom is deze reserve komen te vervallen. Noordoost Brabant Werkt verantwoord zelf de € 1 bijdrage.
- C.** Het resultaat over 2023 staat ter beschikking aan RNOB. Aan het Algemeen Bestuur van RNOB worden voorstellen gedaan voor de besteding van deze middelen. Na goedkeuring van deze plannen zal het resultaat conform worden verwerkt naar de Overige Reserves en/of Bestemmingsreserves. Zie ook toelichting onder A.

- D.** De voorziening wordt gebruikt om de jaarlijks wisselende resultaten voor het programmamanagement te nivelleren. De bijdragen staan jaarlijks vast. De kosten variëren. Over 2023 was er geld over en dat is toegevoegd aan de voorziening. Dat overschot komt doordat de provincie Noord-Brabant haar bijdrage in 2023 in één keer wilde afkopen. Voor 2024 en 2025 worden nog tekorten verwacht, zodat deze voorziening nodig blijft om die resultaten te egaliseren.
- E.** Dit betreffen de kosten, waarvoor in 2023 reeds een factuur is ontvangen, maar deze waren op 31-12-2023 nog niet betaald. Deze post is fors hoger dan voorgaand jaar. Dat komt doordat de gemeente 's-Hertogenbosch de loonkosten voor het personeel voor heel 2023 inclusief btw al in december heeft gestuurd (normaal komt deze factuur aan het begin

- van het nieuwe jaar). Deze factuur is inmiddels voldaan.
- F.** Dit betreffen de totale verplichtingen en nog te realiseren activiteiten uit hoofde van de subsidieregeling Economie & Innovatie, de Kringlooplandbouwsubsidies, de gebiedssamenwerking in het kader van het IBP-I, II en III, het programma SmartwayZ, LivingIn en de Regionale Agenda. Een verplichting bestaat uit een toezegging van een bijdrage, waaraan veelal (subsidie) voorwaarden en verplichtingen zijn verbonden. Het bedrag is het saldo van het totaal aan toezeggingen minus de reeds betaalde bedragen. De nog te realiseren activiteiten betreffen de aan RNOB toegezegde bedragen, waarvoor nog geen verplichtingen aan derden zijn aangegaan. Deze activiteiten worden in de komende jaren ter hand genomen. Concreet betreft dit een deel van de toegekende middelen uit de begroting 2023 en subsidietoezeggingen vanuit de provincie Noord-Brabant, gemeente Eindhoven, het Rijk en de Watersamenwerking projecten. Worden geen activiteiten ontplooit, dan zal, in de meeste gevallen, dit bedrag moeten worden terugbetaald aan de subsidiënten. Aan elk programma is een einddatum gekoppeld.
- G.** Dit betreft de posten nog te ontvangen facturen en de te betalen accountantskosten. Deze post is lager door het omgekeerde gevolg van de rekening voor de personeelskosten. Deze was vorig jaar pas na balansdatum ontvangen en stond daarom niet onder de crediteuren. Dit jaar is deze wel onder deze post is gerubriceerd. Een aantal partners heeft geen personeel inzet kunnen leveren en betalen hiervoor een capaciteitsvergoeding. Een deel hiervan moet nog worden aangewend voor de specifieke inhuur van capaciteit.

Resultatenrekening

De staat van baten en lasten over 2022:

RESULTATENREKENING		Realisatie 2023	Realisatie 2022
Baten			
A	Bijdragen regiopartners	2.122.656	2.382.949
B	Bijdragen provincie Noord-Brabant	43.556	111.116
C	Overige bijdragen	478.120	845.755
D	Overige opbrengsten	2.925	29.200
		<u>2.647.257</u>	<u>3.369.020</u>

Toelichting:

- A.** De bijdragen van de regiopartners bedragen voor de gemeenten € 3 + € 1 per inwoner en de waterschappen dragen 6,5% bij over de € 3 bijdragen van de gemeenten. In totaal bedroeg deze bijdrage over 2023: € 2.122.989. De afwijking met de verantwoorde bijdrage ontstaat doordat de bijdragen in de subsidieprogramma's en meerjarige regionale agenda als baten worden gepresenteerd naar gelang uitgaven zijn gedaan voor die programma's. De gedachte hierachter is dat de betalingen aan de uitvoerders van de programma's gelijk loopt aan de realisatie van de projecten. De bijdragen/baten moeten matchen met de uitgaven, zodat een valide vermogen en resultaat wordt gepresenteerd. Deze werkwijze is conform de grondslagen in de jaarrekening en zijn niet gewijzigd.
- B.** De bijdragen van de provincie Noord-Brabant bestaan uit de dekking vanuit subsidies voor Economie & Innovatie (€ 11.356) en de klimaatprojecten binnen de portefeuille Duurzame Leefomgeving (€ 32.201). De bijdragen worden gepresenteerd naar gelang uitgaven zijn gerealiseerd in de programma's.
- C.** Dit betreffen de gerealiseerde cofinancieringen op de projecten Kringlooplandbouw en de gebiedssamenwerking in het kader van het Interbestuurlijk Programma Zuid-oostelijke zandgronden en rotatieteelt en het programma SmartwayZ. De baten worden gerealiseerd in de verhouding tot de gerealiseerde activiteiten in de vorm van verleende subsidies, of directe uitgaven voor de uitvoering van het programma. De cofinanciering voor de beide programma's worden wel verkregen via de provincie Noord-Brabant, maar
- zijn feitelijk bijdragen vanuit het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, welke via de provincies worden toegekend aan de regionale partners. In 2023 maakt ook de bijdrage vanuit de gemeente Eindhoven voor het programma LivingIn hier onderdeel van uit. Dit is een programma dat door de provincie Noord-Brabant aan de gemeente Eindhoven in uitvoering is gegeven en waarbij de gemeente op haar beurt het deel voor onze regio aan RNOB heeft toegekend.
- D.** Dit bedrag betreft doorbelastingen aan de veiligheidsregio voor gezamenlijke regiodagen.

RESULTATENREKENING		Realisatie 2022	Realisatie 2021
Lasten			
A	Organisatiekosten	356.841	361.608
B	Programmakosten	572.793	370.182
C	Economie & Innovatie	25.879	71.957
D	Kringlooplandbouw	301.723	388.792
E	IBP-I Zuidoostelijke Zandgronden	108.614	124.691
F	IBP-II Rotatieteelt	36.500	54.741
G	SmartwayZ	6.344	322.039
H	LivingIn	20.566	0
I	AgriFood Capital	999.000	999.000
J	Noordoost Brabant Werkt	0	602.506
		<u>2.428.260</u>	<u>3.295.516</u>
OPERATIONEEL RESULTAAT		218.997	73.504
	Financiële baten en lasten	-51	-958
J	RESULTAAT VOOR BESTEMMING	218.946	72.546
RESULTAAT BESTEMMING NOORDOOST BRABANT WERKT			
	Onttrekken aan de bestemmingsreserve Noordoost Brabant Werkt	0	0
	Toevoegen aan de bestemmingsreserve Noordoost Brabant Werkt	0	-12.013
K	RESULTAAT RNOB VOOR BESTEMMING	218.946	60.533
<i>Alle kosten zijn netto: na doorbelasting en na aftrek btw-compensatie.</i>			

Toelichting:

- A.** RNOB heeft de regie over de opzet van de organisatie en belast de kosten door aan Noordoost Brabant Werkt en aan AgriFood Capital BV op basis van vooraf afgesproken verdeelsleutels. Deze sleutels zijn gebaseerd op het gebruik van elke partij. Een deel van de kosten wordt gedekt door bijdragen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit via de toezegging van de provincie Noord-Brabant voor het IBP-ZoZ, vanuit een bijdrage vanuit het regiodeal project AgroProeftuin de Peel en vanuit het programma SmartwayZ. Gezamenlijk bedroegen de subsidie-beheerskosten in 2023 € 72.766. De organisatiekosten bestaan hoofdzakelijk uit de inzet van de Regiomanager (36 uur per week), inzet van een ondersteuner (24 uur per week) de inhuur van medewerkers van het secretariaat (48 uur per week) en een medewerker communicatie (18 uur per week), huurkosten en kantoorkosten. De afname ten opzichte van 2022 heeft diverse oorzaken. Maar het belangrijkste is dat de dekking voor het subsidiebeheer is toegenomen van € 56.398 naar € 88.718 terwijl de kosten ruim € 12.000 lager zijn dan voorgaand jaar. Dat veroorzaakt per saldo de afname.
- B.** De programmakosten van RNOB betreffen de uitgaven voor activiteiten in projecten die de doelen van de Samenwerkings-agenda verwezenlijken. De kosten bestaan uit uitgaven voor de prioritaire thema's uit de diverse portefeuillehouders-overleggen (poho's). Deze bestaan uit eenmalige uitgaven voor bijvoorbeeld het doen laten uitvoeren van onderzoeken, verkenningen, of de inkoop van specifieke kennis benodigd voor de uitvoering van de geplande activiteiten. Maar ook de bijdragen aan projecten, zoals de projecten start up ecosysteem vanuit het Poho Economie en de gebieds-ontwikkelingsprogramma's vanuit het Poho Duurzame Leefomgeving. De kosten zijn op nagenoeg alle Poho's hoger dan in 2022. De uitgaven voor het programma Transitie Landbouw zijn in lijn met voorgaand jaar.

De regisseur Natuur is tijdelijk afwezig geweest en later heeft ook nog vervanging plaatsgevonden. Hierdoor is minder voortgang geboekt en dus ook minder kosten. Het Poho Ruimte, Mobiliteit en Wonen heeft, na de voorbereidingen in 2022, de opdracht verstrekt voor het Ruimtelijk Voorstel (voorheen omgevingskoers genoemd). Daardoor zijn de kosten toegevoegd. Voor het programma Voedsel en Gezondheid zijn na de impuls door de Regio Deal minder activiteiten ontplooid, maar deze staan wel weer op de begroting voor 2024. Daardoor hiervoor ook lagere kosten dan in 2022.

- C.** Dit programma is in 2017 van start gegaan en in 2020 beëindigd. De kosten bestaan uit uitbetaalde subsidiebedragen op de aflopende subsidieprojecten en de aan de uitvoering toegerekende kosten over 2022. De afloop van dit programma is de reden dat de uitgaven lager zijn. Een specificatie van de openstaande projecten is in bijlage II opgenomen. In 2023 zijn de laatste drie projecten vastgesteld. Bij één project moest de subsidie lager worden vastgesteld, waardoor een vordering ontstond op de begunstigde. Maar deze was vanwege betalingsonmacht niet in staat terug te betalen. Daarom is met de provincie Noord-Brabant besloten deze schuld niet in te vorderen.
- D.** Dit programma is in 2021 opgestart en heeft zijn vervolg in 2022 en 2023. De kosten representeren de aan de projectbegunstigden in 2023 uitbetaalde bedragen en een toegerekend deel van de uitvoeringskosten van deze regeling. In bijlage IV is een specificatie opgenomen van de lopende subsidies en cumulatief uitbetaalde bedragen. De looptijd van de subsidie vanuit de provincie Noord-Brabant is verlengd tot en met 31-12-2024.

- E.** Dit programma is in 2021 opgestart. In 2023 zijn geen nieuwe toezeggingen gedaan en zijn een aantal toezeggingen uit 2021 vastgesteld. De kosten representeren de aan de projectbegunstigden in 2023 uitbetaalde bedragen en een toegerekend deel van de uitvoeringskosten van deze regeling. Daarnaast zijn uitgaven gedaan aan AgriFood Capital BV dat een deel van de uitvoering en coördinatie van dit programma op zich heeft genomen. In bijlage V is een overzicht opgenomen van de lopende verplichtingen en toezeggingen aan projecten. Het deel dat door derden wordt uitgevoerd, maar nog niet bij RNOB is gedeclareerd staat in de balans als verplichting aan derden opgenomen.
- F.** Dit programma is in 2022 opgestart en de uitgaven betreffen de kosten in 2023 voor dit programma, dat hoofdzakelijk wordt uitgevoerd door Limburgse Land- en Tuinbouwfonds, Innovatiehuis de Peel en AgriFood Capital BV. In bijlage VI is een overzicht opgenomen van de aan deze partijen toegezegde bedragen en wat daarvan is betaald. Het deel dat door derden wordt uitgevoerd, maar nog niet bij RNOB is gedeclareerd, staat in de balans als verplichting aan derden opgenomen.
- G.** RNOB heeft in 2022 de uitvoering van dit programma op zich genomen. In 2023 zijn negen van de tien projecten vastgesteld en dat heeft per saldo niet tot uitbetaling geleid, omdat veel projecten lager zijn vastgesteld. De kosten representeren het toegerekend deel van de uitvoeringskosten van subsidie-beheer. In bijlage VII is een overzicht opgenomen van de lopende projecten met de individuele toezegging en de uitbetaalde voorschotten.

- H.** LivingIn is in 2023 in uitvoering gegaan. Het betreft hier de betaalde kosten voor een kwartiermaker. Deze worden voor 100% gedekt uit de toegekende bijdrage van de gemeente Eindhoven.
- I.** De bijdrage aan AgriFood Capital BV bedraagt conform de nieuwe opdrachtovereenkomst voor 2021-2024: € 999.000 per jaar. AgriFood Capital BV voert hiervoor projecten uit voor RNOB en probeert daarbij externe financiering aan te trekken. Elk jaar wordt het jaarplan en de begroting door het bestuur van de Stichting AgriFood Capital als enig aandeelhouder goedgekeurd. Uitgaven worden gedaan binnen de kaders van dat jaarplan en de begroting. Hierop wordt toegezien door een Raad van Commissarissen. Bij de jaarrekening 2023 is door ABAB accountants een samenstelverklaring afgegeven en de jaarrekening is door de aandeelhouders in mei 2024 goedgekeurd.
- J.** In 2023 is de € 1 bijdrage één-op-één overgemaakt naar Noordoost Brabant Werkt. Daarom hebben we voor dit programma geen kosten meer in 2023.
- K.** Over het jaar 2023 hebben de activiteiten van RNOB geresulteerd in een overschot van € 218.946. Dit lijkt veel, maar er liggen al concrete plannen voor de besteding van een groot deel van dit resultaat. Dit bedrag wordt niet op voorhand toegevoegd aan de Overige Reserves. Over de besteding of reservering zal de regiomanager aan het Dagelijks Bestuur van RNOB voorstellen doen.

Bijlage 2

Jaarrekening 2023 met controleverklaring

De jaarrekening 2023 met goedkeurende verklaring van de accountant is via een separaat document bijgevoegd. [Klik hier](#) om te openen.

